

**”We need, too, to remember our history” - Brexitin historiapoliittiset narratiivit
The Daily Telegraphissa ja The Guardianissa 1.1.2013 – 31.7.2016**

Annika Pohjanpalo
Maisterintutkielma
Yleinen historia
Historian ja etnologian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistis- yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos – Department Historian ja etnologian laitos
Tekijä – Author Annika Pohjanpalo	
Työn nimi – Title ”We need, too, to remember our history”- Brexitin historiapolitiittiset narratiivit The Daily Telegraphissa ja The Guardianissa 1.1.2013 – 31.7.2016	
Oppiaine – Subject Yleinen historia	Työn laji – Level Pro gradu
Aika – Month and year Toukokuu 2021	Sivumäärä – Number of pages 59
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>26.6.2016 Britanniassa järjestettiin kansanäänestys maan EU jäsenyyden tulevaisuudesta, äänestyksen nimeksi muotoutui keskustelussa Brexit-äänestys. Lopulta äänestäjät kallistuivat EU eron puoleen kahden prosenttiyksikön ja 1,3 miljoonan äänen turvin. Pääministeri David Cameron erosi virastaan ja pitkät neuvottelut EU-eroa koskevista sopimuksista alkoivat Theresa Mayn johdolla.</p> <p>Tässä pro gradu-työssä tarkastelen Brexit-äänestystä ympäröivää ajanjaksoa 1.1.2013 – 31.7.2016 ja sen uutisointia The Guardianissa ja The Daily Telegraphissa. Nämä lehdet ovat kumpikin koulutettujen keskiluokkaisten ihmisten suosiossa. The Daily Telegraphin lukijakunta on pääasiassa keski-ikäisiä konservatiivipuolueen äänestäjiä ja The Guardianin lukijakunta on keskimäärin nuorempaa ja liberaalimpaa. Erittelen, vertailen ja analysoin lehtien historiapolitiittisten narratiivien käyttöä Brexitiä ja EU:ta koskevissa argumenteissa, sekä pohdin brittiläistä demokratiaa ja suvereniteettiä historiapolitiikan välineenä.</p> <p>Tutkimuksen keskeisimpiä tutkimuskysymykset koskevat artikkelien historiapolitiikan kontekstin merkitystä ja sen erittelemisen, mitä argumentteja ja näkökantoja kirjoittajat pyrkivät perustelemaan historiapolitiikalla. Samalla pohdin kirjoittajan käsitystä Euroopan unionista ja näiden tulkintaa sekä ymmärrystä demokratiasta ja suvereniteetista. Historiapolitiikalla tässä tutkimuksessa viitataan sosiaaliseen ilmiöön, jossa puhuja käyttää akateemisten historiatutkimusten tuloksia ja yleisiä historiaa koskevia uskomuksia tukemaan omia päämääriään ja argumenttejaan.</p> <p>Tutkimuksen aihe on historiallisesti kiinnostava, koska yksikään valtio ei ole eronnut EU:sta aikaisemmin. Äänestyksen lopputuloksessa myös kiteytyy omalta osaltaan 2008 alkaneen finanssikriisin jälkimainingeissa noussut populismi sekä brittiläisen euroskeptismin historia. Äänestys ja siitä käyty keskustelu ovat myös briteille perinteisesti merkityksellisen edustuksellisen demokratian ja suoran demokratian yhteentörmäys.</p> <p>Metodologisesti tutkimus on yhdistelmä historiapolitiikan lähestymistapaa, joka korostaa tarkoituksellisen historiapolitiikan lisäksi tiedostamatta käytettyä historiapolitiikkaa, sekä ideaa puheteoista, jossa puhujan kontekstin kartoittamalla pyrin ymmärtämään, mitä artikkelien kirjoittajat tekivät artikkeleissaan. Lisäksi lähestyn demokratian ja suvereniteetin konsepteja niiden kasaantunutta brittiläistä historiaa heijastavina, jolloin konseptien käytön voi liittää historiapolitiittisiin puhetekoihin.</p> <p>Tämän tutkimuksen kohteena olevista lehdistä löytyi viisi eri historiapolitiittista narratiivia: suoran demokratian narratiivi, jossa käytetään Britannian protestien historiaa Brexit-äänestyksen tärkeyden korostamiseen. Edustuksellisen demokratian ja parlamentin narratiivissa vedotaan edustuksellisen demokratian historiaan kun perustellaan miksi suora demokratia ei ole parlamentaaristen perinteiden mukaista. Lisäksi korostetaan parlamentin erityislaatuisuutta ja tärkeyttä. EU:n ja Britannian vertailun narratiivi pitää sisällään kolme demokratiaa käsittelevää ala-narratiivia: epädemokraattisen EU:n narratiivin, demokraattisen EU:n narratiivin sekä byrokratian narratiivin. Näissä EU esitetään ensin epädemokraattisena ja siksi uhkana Britannian demokralialle, sitten osana Britannian demokraattista perinnettä Lopuksi suvereniteetin narratiivilla puolustetaan Britannian ja parlamentin suvereniteettiä, nojautuen kummankin pitkään historiaan.</p> <p>Tutkimusta voisi laajentaa tutkimalla näiden historiapolitiittisten narratiivien yhteyttä brittiläiseen euroskeptismiin. Olisi myös kiinnostavaa tutkia historiapolitiikan käyttöä esimerkiksi parlamentissa.</p>	
Asiasanat – Keywords brexit britannia euroopan unioni eu historiapolitiikka narratiivi lehdistö konsepti	
Säilytyspaikka – Depository	
Muita tietoja – Additional information	

Sisällys

1. Johdanto	1
1.1. Brexit ja miksi sen tutkiminen on kannattavaa	1
1.2. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen päämäärä.....	2
1.3. Tutkimuksen metodit ja metodikirjallisuus.....	4
2. Tutkimuksen lähteet.....	6
2.1. Katsaus aikaisempaan tutkimukseen.....	6
2.2. Katsaus tutkimuskirjallisuuteen	9
2.3. Alkuperäislähteet ja tukevat alkuperäislähteet.....	10
3. Brexit, Britannia, EU ja demokratia.....	13
3.1. Britannia ja EU - ei aivan yhdessä, ei aivan erossakaan	13
3.2. Demokratia Britanniassa – lyhyt historia	15
3.3. Lehdistö Britanniassa - vaikutusvaltaa ja suosiota.....	19
4. Suoran demokratian historiapolitiikka	20
5. Edustuksellisen demokratian sekä parlamentin historiapolitiikka	25
6. EU:n ja Britannian vertailun historiapolitiikka.....	34
6.1. EU:n uhka Britannian demokratialle historiapolitiikkana.....	35
6.2. EU historiapolitiisesti osana Britannian demokraattista perinnettä	41
6.3. Byrokratian historiapolitiikka.....	43
7. Suvereniteetin historiapolitiikka	45
8. Päätäntö	49
8.1. Yhteenveto Brexitin historiapolitiikasta.....	49
8.2. Britannian EU-ero vuonna 2021 ja tutkimuksen jatko.....	51
LÄHTEET.....	53
Alkuperäislähteet.....	53
Bibliografia.....	53
Tutkimuskirjallisuus.....	54
Internet-lähteet.....	56

1. Johdanto

1.1. Brexit ja miksi sen tutkiminen on kannattavaa

31. tammikuussa 2020 Britannian viimeinen takaraja EU-erolle umpeutui, pitkät ja mutkikkaat neuvottelut saatiin päätökseen, kun Boris Johnson sai parlamenttivaalien jälkeen EU-erosopimuksen hyväksytyksi parlamentin alahuoneessa. 11 kuukauden siirtämääjan jälkeen joulukuussa 2021 uusien kauppasuhteiden neuvottelut saatiin päätökseen ja Britannia vältti EU-eron ilman sopimusta.¹

Tätä kaikkea edelsi neljän vuoden sisä- ja ulkopoliittinen turbulenssi, joka sai alkunsa kesäkuun 23. päivänä 2016 Britannia kansan äänestäessä neuvoa-antavalla kansanäänestyksellä Euroopan unionin jäsenyydestä. Äänistä 51,9 % puolsi EU:sta eroamista ja 48,1 % unionissa jatkamista. Äänestyksen seurauksena silloinen pääministeri David Cameron ilmoitti eroavansa virastaan samana päivänä, ja heinäkuussa 2016 Theresa May nousi muodostamaan uuden hallituksen ja johtamaan Britannian eroa EU:sta uutena pääministerinä.²

Elettyäni tämän äänestyksen ja sen seuraukset läpi itse huomasin pohtivani, miksi tämä äänestys, joka kaikkien ennusteiden ja kommentaattoreiden mielestä olisi pitänyt päättyä *Remain*-puolen voittoon ja EU:ssa jatkamiseen, päättyi EU-eron voittoon. Tutkimuksellinen mielenkiintoni suuntautui siihen, kuinka Brexit-äänestystä edeltävässä mediakeskustelussa on käytetty Britannian historiaa ja sen tapahtumia, ja historiallisia henkilöitä erilaisten Brexitiä koskevien argumenttien tukena puolin ja toisin. Syy ja motivaatio tähän pro gradu-työhön konkretisoituvat alla olevassa lainauksessa ja sen edustamassa keskustelussa:

”Emmeline Pankhurst and the suffragettes did not fight to have the right to vote on who governs them, only to them see those decisions surrendered to the EU’s undemocratic institutions and political elite.”³

Tutkimukseni kohteena ovat The Daily Telegraphissa ja The Guardianissa vuosina 2013–2016 julkaistut Brexit-äänestystä ja Euroopan unionia käsittelevät tai sitä sivuavat artikkelit. Etsin, erittelen, analysoin ja taustoitan historiapolitiittisten argumenttien käyttöä ja ilmenevyyttä näissä kahdessa lehdessä. Käytän tukevana lähteenä brittiläisten GCSE-kokeen kertauskirjaa, josta nostan muutamia esimerkkejä Britannian historiakulttuurista ja historialliseen tietoisuuden laajuudesta.

Käsittelyluvuissa esittelen ja erittelen lähdelehtien historiapolitiittisia narratiiveja esimerkkien kautta ja pohdin artikkelien kirjoittaen tulkintaa ja ymmärrystä demokratiasta konseptina ja erittelen sitä,

¹ <https://www.theweek.co.uk/100284/brexit-timeline-key-dates-in-the-uk-s-break-up-with-the-eu>, luettu 16.4.2021.

² <https://www.theweek.co.uk/100284/brexit-timeline-key-dates-in-the-uk-s-break-up-with-the-eu>, luettu 16.4.2021.

³ Swinford, The Daily Telegraph, 4.3.2016.

miten konsepti ilmenee heidän tekstissään ja vertailen eri kirjoittajien ja lehtien narratiivien eroavaisuuksia.

Tämän tutkimuksen aikaväli on 1.1.2013 – 31.7.2016, koska 23.1.2013 pääministeri David Cameron piti puheen, joka julkaistiin Bloombergin uutistoimiston toimesta missä hän julisti kansanäänestyksen Britannian EU jäsenyydestä tapahtuvaksi vuoteen 2017 mennessä ja julkisti suunnitelman EU-suhteiden uudelleenneuvottelusta tähän aikarajaan mennessä. Puhetta nimitetään yleisesti Bloombergin puheeksi.⁴ Jälkimmäinen päivämäärä on kuukausi itse äänestyksen jälkeen, koska haluan ottaa aineistoon mukaan mahdollisia jälkitunnelmia Brexit-äänestyksestä. Tutkimuksen lähteinä ovat kaksi mainittua lehteä, koska ne edustavat vastakkaisia näkökantoja EU-erosta.

Brexit-äänestys aiheena on kiinnostava ja tärkeä historiallisen tutkimuksen kohde, koska yksikään valtio ei ole eronnut EU:sta aiemmin. Sen seuraukset EU:lle ja Britannialle ovat arvaamattomat ja neuvotteluiden hankaluuden edessä ne näyttivät jopa katastrofaalisilta. Kansanäänestyksessä ja UK Independence Party-puolueen menestyksessä kiteytyvät 2008 alkanutta finanssikriisiä seurannut tyytymättömyys edustukselliseen demokratiaan ja populismin nousu sekä sen vaikutukset perinteisiin puoluekenttiin monissa Euroopan maissa. Edustuksellisen demokratian ja suoran demokratian konseptien yhteentörmäys suhteessa Britannian historiaan ja parlamentarismiin tekee tästä myös kiinnostavan taitekohdan tutkimuksellisesti.

1.2. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen päämäärä

Tutkimukseni kaksi kantavaa teemaa ovat historiapoliittiset argumentit ja historiapoliittisia argumentteja käyttävien kirjoittajien demokratiakäsitykset sekä mitä nämä käsitykset merkitsevät, kun niitä käytetään historiapoliittisina argumentteina. Näitä kahta kantavaa teemaa peilataan Britannian historiaan ja historiakulttuuriin, sekä pohdin mitkä historialliset seikat ovat mahdollisesti vaikuttaneet kirjoittajien käsitysten muodostumiseen.

Tämä tutkielma pyrkii vastaamaan kysymyksiin The Guardianin ja The Daily Telegraphin historiapolitiikan käytöstä Brexit-äänestykseen johtavalla ajanjaksolla. Tutkimuksen keskeisenä tutkimuskysymyksenä toimii se, mikä artikkeleissa käytetyn historiapolitiikan konteksti on ja mitä kirjoittaja tekee artikkelissa historiapoliittisella argumentin perustelulla. Eli, mitä argumenttia ja mitä näkökulmaa kirjoittajat haluavat historiapolitiikalla ajaa ja miksi. Samalla pohdin sivussa sitä, mikä kirjoittajan käsitys on EU:sta ja miten hän tulkitsee ”demokratian” konseptin merkityksen

---

⁴ <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>, luettu 16.4.2021.

brittiläisessä kontekstissa. Erittelen myös ”suvereniteetin” konseptin paikkaa ja merkitystä brittiläisessä historiakulttuurissa.

Käytän tutkimuksessani monia käsitteitä, joista keskeisimmät ovat historiapolitiikka sekä sen liitännäistermit: historiakulttuuri ja historiallinen tietoisuus. Lisäksi termeinä esiintyvät myös demokratia ja suvereniteetti. Historiapoliittikkaa käsitteenä ja ilmiönä on olemassa suhteessa yhteisön tai kansan historiakulttuuriin ja historialliseen tietoisuuteen. Historiakulttuuri viittaa arkipäiväiseen, ei-akateemiseen historiakäsitykseen ja historiallinen tietoisuus taas viittaa siihen tapaan, millä yksilöt ja yhteisöt suhtautuvat menneeseen. Historiapoliittikalla tässä tutkimuksessa viitataan sosiaaliseen ilmiöön, jossa puhuja käyttää akateemisten historiatutkimusten tuloksia ja yleisiä uskomuksia historiakulttuurista tukemaan ja todentamaan omia päämääriään ja argumenttejaan. Tässä tapauksessa historiaa käytetään yhteiskunnallisten päämäärien saavuttamiseen. Historiapoliittikka voi pyrkiä vaikuttamaan olemassa olevaan tai kehittyvään historiakulttuuriin.⁵

Useissa tutkimusmateriaaleissa ilmenee myös toisistaan eroavia demokratiakäsityksiä, joita analysoin lyhyesti käsittelykappaleissa. Demokratian määritelmä on suunnattoman laaja ja sisällöltään muuttunut useita kertoja olemassaolonsa aikana.⁶ Määrittelyn takia tässä tutkimuksessa ”demokratian” määritelmä on rajattu pääasiassa osallistuvaksi demokratiaksi: poliittiseksi järjestelmäksi, jossa Britannian kontekstissa viiden vuoden välein järjestetään puoluevaalit, joissa kansalaiset äänestävät haluamiaan edustajia maansa parlamenttiin, ja ajattelutavaksi, jonka mukaan kaikilla tulisi olla tasavertaiset mahdollisuudet vaikuttaa asioihinsa ja saada äänensä kuuluviin poliittisessa järjestelmässä.⁷ Britannian kontekstissa demokratia on yleensä liitetty parlamenttiin ja sen kaksikamarijärjestelmään, jossa parlamentin ylähuoneen, House of Lordsin, paikat ovat osittain periytyviä ja parlamentin alahuoneen, House of Commonsin, edustajat valitaan vaaleilla.

Parlamentarismi ja parlamentti nousevat tärkeinä konsepteina esille tutkimuslähteissä. Parlamentarismi tarkoittaa vastakkaisia mielipiteitä edustavien tahojen keskustelua, kansalaisten ja äänestäjien edustusta, hallinnon vastuuta vaaleilla valituille parlamentille sekä parlamentin itsenäisyyttä valtion sisällä.⁸

Tutkimukseni lähteistä on noussut toistuvasti terminä suvereniteetti, joka esiintyy analyysissä ja tämän työn läpi useasti. Suvereniteetti merkitsee Britannian poliittisen järjestelmän kontekstissa parlamentin ja monarkin yhdistettyä suvereniteettia. Alun perin suvereniteetti Britanniassa viittaasi

---

⁵ Torsti, 2008(b) 22 – 26.

⁶ Kurunmäki, Nevers, te Velde, 2018, 1 – 4.

⁷ Conway, 2018, 257.

⁸ Ihalainen, 2016, 1.

ainoastaan monarkin suvereniteettiin valtion johtajana.⁹ Vahvojen valtiollisten toimielin suvereniteetti ja sen tärkeys omalta osaltaan auttaa ymmärtämään brittiläistä euroskeptismiä.

1.3. Tutkimuksen metodit ja metodikirjallisuus

Konsepteilla on tässä tutkimuksessa suuri merkitys, koska niitä tarkastelemalla voi muun muassa tunnistaa säännönmukaisuuksia ja poikkeamia keskusteluissa ja ne toimivat eräänlaisina ikkunoina siihen, kuinka maailmaa ymmärretään. Konseptit voidaan nähdä tulkinnan ja ymmärryksen kasaantumina ja ilmentyminä. Reinhart Koselleckin mukaan konseptit sisältävät aikojen saatossa kasaantuneita merkityksiä, jotka heijastuvat niiden myöhempään käyttöön, vaikka konseptin välitön merkitys olisikin muuttunut.¹⁰ Tämä pätee myös tässä tutkimuksessa läsnä oleviin konsepteihin. Juuri esimerkiksi ”suvereniteetin” ja ”demokratian” konseptien kasaantuneet historialliset merkitykset brittikontekstissa tekevät näiden konseptien käytöstä historiapolitiikkaa Brexit-keskustelun yhteydessä.

Quentin Skinner kehittää kirjassaan *Visions of Politics Volume I, Regarding Method*, historian tutkimuksen metodologisen lähestymistavan, joka keskittyy menneisyyden toimijoiden tekojen tulkitsemiseen näiden oman ajan ehdoilla. Jotta tutkija voisi luotettavasti tulkita oikein sen, mitä historiallisen tekstin kirjoittaja on tarkoittanut, on tutkijan tutustuttava tekstiä ja sen kirjoittajaa ympäröivään historialliseen kontekstiin ja tapaan, jolla tutkittava henkilö on tämän ymmärtänyt.¹¹

Tämän tutkimukseni tapauksessa tämä tarkoittaa sitä, syvennyn Brexit-äänestykseen johtaneisiin sisä- ja ulkopoliittisiin seikkoihin ja Britannian EU-suhteeseen, jotka esittelen taustoituksessa ja käsittelylukujen lomassa. Näiden lisäksi tutustun brittiläiseen demokratiaa ja suvereniteettia käsittelevään keskusteluun, koska Brexit-keskustelu asettuu tämän keskustelun jatkoksi tavoilla, jotka kirjoitan auki käsittelyosiossa.

Apunani historiapolitiikan ja muiden vaikuttamisyritysten analysoinnissa ja erittelyssä on ajatus siitä, että kaikki puhujan puheteot, joissa pyritään esittämään jonkun termin tai ajatuksen käyttö oikeana tai vääränä, ovat yleensä ideologisia yrityksiä vaikuttaa kuulijan, tai tämän tutkimuksen tapauksessa lukijan, ymmärrykseen maailmasta ja käsitellystä aiheesta.¹² Tämän tutkimuksen suhteessa tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että lehtiartikkelien kirjoittajien väitteet ja kannat demokratian,

---

⁹ Häkkinen, Kaarkoski, 2018, 55.

¹⁰ Steinmetz, Freedon, 2017, 2 – 3.

¹¹ Skinner 51 – 54.

¹² Skinner 182 – 184.

parlamentin tai brittiläisen historian merkityksellisyyksistä yleisellä tasolla kertovat minulle heidän yrittävän vaikuttaa lukijoihinsa. Nämä instanssit olen nimennyt historiapolitiikan käytöksi.

Merkityksiä omassa kontekstissaan korostavan lähestymistavan kanssa käytän Pilvi Torstin hahmottelemaa historiapolitiittista lähestymistapaa. Tämä korostaa historiapolitiittisten argumenttien tarkoituksellisuutta, vaikka puhuja ei tietoisesti käyttäisi historiapolitiikkaa tarkoituksenaan vaikuttaa historiakulttuuriin, käyttää tämä kuitenkin tietoisesti argumenttia, joka tukeutuu historiaan ja saa siitä voimansa.¹³ Nämä kaksi lähestymistapaa yhdistämällä pääsen pohtimaan sitä, mitä motiiveja ja vaikuttamispyrkimyksiä löytämilläni historiapolitiikan instansseilla on, mikä tukee suoraan tutkimuskysymyksiini vastaamista. Lisäksi pidän mielessä historiapolitiikan suhteen historiakulttuuriin ja historiatietoisuuteen.

Termi ”historiapolitiikka” on kehitetty alun perin Saksassa, ja sen kehittäjä on Jürgen Habermas. Hän käytti termiä ”Geschichtspolitik” kuvatakseen mielestään konservatiivisia saksalaisia historioitsijoita, jotka yrittivät historiankirjoituksellaan selittää natsveja pois Saksan historiasta vetoamalla natsismiin jonkinlaisena ”aasialaisena tekona”, joka olisi ollut seurausta Stalinin vainoista, eikä osa Saksan historiaa.¹⁴

Historiapolitiikan käytön voi myös jaotella eri ala-lajeihin, jotka ovat tässä tutkielmassa ajatteluni tukena. Kategorioita on kuusi: koulun historianopetus, julkinen historiakulttuuri, historiaa koskevat julkaisut, juridisten toimijoiden päätökset, yhteiskunnallisten tahojen puheet ja kommentit sekä historiaan kohdistuvat erityistutkimukset, seminaarit ja konferenssit. Nämä kategoriat ilmaisevat sen tavan, miten historiaa käytetään ja missä kontekstissa, sekä kelle historiapolitiikka on suunnattu. Yhteiskunnallisten tahojen puheet ja kommentit on laajimmin harjoitettua historiapolitiikkaa, joka pitää sisällään ei-virallisten tahojen puheet ja kommentit sekä julkisuudessa käydyn keskustelun.¹⁵

Tämän kaltaista historiapolitiikkaa voi esimerkiksi olla valtakunnallisen lehden itsenäisyyttä käsittelevä pääkirjoitus itsenäisyyspäivänä tai päätös siitä, minkä näköinen historiallista tapahtumaa muistava muistomerkki on. Tälle tutkimukselle tärkeimmät kategoriat ovat julkiset yhteiskunnallisten tahojen puheet ja kommentit, sekä julkinen historiakulttuuri, koska tutkimusmateriaalini on julkisessa lehdessä julkaistua aineistoa. Omalta osaltaan erityisesti lehtien lukijakirjeet kuvaavat julkista historiakulttuuria.

---

¹³ Torsti, 2008(a), 61 – 71.

¹⁴ Torsti, 2008(a), 68.

¹⁵ Torsti, 2008(a), 61 – 71.

Olen järjestänyt historiapolitiittiset löydökseni niiden sisällön perusteella narratiiveihin. Narratiivilla viitataan tässä pro gradu työssä aineistossani argumentoinniltaan ja teemoiltaan samankaltaiseen puheeseen ja artikkelien sisältöön. Hayden White määrittelee narratiivin kertomukseksi, jonka puhuja kertoo ja historiallisessa kontekstissa kyseessä ovat historiallisista tapahtumista koottu tarina, eli narratiivi, jonka sen kertoja on löytänyt historiallisista tapahtumista sijaan, että olisi keksinyt sen.¹⁶ Tämän pro gradun tapauksessa kyseessä on siis The Guardianin ja The Daily Telegraphin artikkelien kirjoittajien tapa jäsentää ja luoda heille looginen kokonaisuus Britannian historiasta ja sen suhteesta nykypäivään ja Brexit-äänestykseen.

Lopuksi totean vielä, että minun ei valitettavasti ole täysin mahdollista irrottautua omasta henkilökohtaisesta kontekstistani täysin objektiiviseksi tulkitsijaksi materiaalia tutkiessani ja tulkitessani, erityisesti koska kyseessä on lähihistorian tapahtuma jonka läpi olen itse elänyt. Voin kuitenkin pitää mielessä tutkielmani kontekstin sekä tiedostaa, että vaikka jotkut yhtenäisyydet ajattelussa historiassa ja tutkimusaineistossani olisivat aivan selviä, minun ei kannata tulkita kirjoittajan tarkoittaneen juuri tätä. Tässä piilee ylitulkinnan vaara.

2. Tutkimuksen lähteet

2.1. Katsaus aikaisempaan tutkimukseen

Pro graduni suhde muihin tutkimuksiin ja paikka historian tutkimuksen tutkimuskentässä on moniulotteinen. Brexitistä on vuoteen 2021 mennessä tehty jatkuvasti kasvava määrä tutkimuksia, joista olen valikoinut tälle tutkimukselle läheisimmät aikaisemmaksi tutkimukseksi.

”Historiapolitiikasta” ei ole tällä termillä kirjoitettu suomeksi suurta määrää, vaikka suomalaista tutkimusta aiheesta löytyy. Historiapolitiikan tutkimuksen uranuurtaja Suomessa on Pilvi Torsti poliittisen historian väitöskirjallaan *Divergent stories, convergent attitudes: a study on the presence of history, history textbooks and the thinking of youth in post-war Bosnia and Herzegovina* ja artikkelillaan “Why do history politics matter?: The case of the Estonian bronze soldier” joka on julkaistu teoksessa *The Cold War and the politics of history*. Näissä kummassakin Torsti määrittelee historiapolitiikan ja sen käyttötavat poliittisen keskustelun argumenttien pönkittäjänä ja luo käytäntöjä sen tutkimiseksi.

Lisäksi olen paikantanut muutamia historian käyttöön ja historiallisuuteen liittyviä tutkimuksia, jotka myös toimivat aikaisempaan tutkimukseen tälle tutkimukselle. Antti Blåfieldin (toim.) *Historian käyttö ja väärinkäyttö* on kokoelma historiapolitiikkaa ja historian käyttöä käsitteleviä artikkeleita.

---

¹⁶ White, 1987, 26 – 27.

Vaikka kyseessä onkin kiinnostava teos historian käytöstä, ei siinä käsitellä historiapolitiikkaa Torstin ja tämän tutkimuksen mukaisesti historian tutkimukseen ja historiakulttuuriin perustuvana argumentaationa, vaan teoksessa käsitellään enemmän itse historiakulttuuria ja sen muodostumista.

Brexit aiheena ja aikarajauksena on hyvin lähihistoriallinen ilmiö, jota on tästä huolimatta jo ehditty tutkia jo suhteellisen laajasti. Iso osa tutkimuksista on keskittynyt äänestystuloksen ja sen lähihistoriallisten syiden analysoimiseen ja koko äänestykseen johtaneiden tapahtumien kartoittamiseen. Kenneth A. Armstrongin kirja *Brexit time: Leaving the EU-why how and when?* on hyvä esimerkki tästä tutkimuksellisesta suuntauksesta, kirjassa Armstrong keskittyy tarkastelemaan äänestyksen tapahtumia ja pohtimaan sen seurauksia.¹⁷

Ailsa Hendersonin “England, Englishness and Brexit” tutkii englantilaisen identiteetin yhteyttä vuoden 1975 EU jäsenyyden äänestystulokseen ja suhtautumista EU:hun aina vuoteen 2015 saakka. Englantilaisen identiteetin yhteys Brexit-äänestykseen vaikuttaisi tutkimuksen perusteella olevan se, että englantilaisiksi itsensä tuntevat äänestivät EU jäsenyyttä vastaan todennäköisemmin, kuin muunlaisen identiteetin omaavat. Tähän todetaan vaikuttavan se, että EU jäsenyys koetaan yhteen sopimattomana englantilaisen identiteetin kanssa.¹⁸

Brittiläisessä mediassa rakennettuun identiteettiin liittyvää tutkimusta edustaa Thomas Hajkowskin *The BBC and national identity in Britain, 1922 – 53*. Tutkimus analysoi ja erittelee sitä, kuinka BBC vuosisadan ensimmäisellä puoliskolla rakensi ohjelmistollaan Britannian kansallista identiteettiä. Tutkimus on aikaisempaa tutkimusta tällä pro graduille, koska se omalta osaltaan tuo esille tapoja vahvistaa ja korostaa kansallista identiteettiä ja näin vaikuttaa historiakulttuuriin. BBC ennen monopolinsa rikkoutumista 1950-luvulla toisti radio-ohjelmistollaan brittiläistä identiteettiä, jonka kulmakivinä olivat brittiläinen yhtenäisyys, Britannian imperiumin nostalginen muistelu toisen maailmansodan jälkeen sekä laaja ohjelmistokattaus kuninkaallisista valtiolle tärkeiden tilaisuuksien yhteydessä.¹⁹

Tutkimukseni on myös lehdistönäkökulman takia hyvin lähellä Tiina Pajakosken pro gradu työtä ““It is time for the British people to have their say”: The Daily Mail and The Guardian on Brexit from 2013 to 2016”. Tämä tutkimus on kielitieteellinen, huolimatta laajasta historiallisesta taustoituksesta, ja keskittyy lehtiartikkelien kieleen ja siitä nouseviin keskustelun teemoihin. Pajakoski löysi tutkimuksessaan kolme keskusteluteemaa aineistostaan, maahanmuuton, talouden ja

---

¹⁷ Armstrong, 2017.

¹⁸ Henderson, 2016.

¹⁹ Hajkowski, 2010, 234 – 235.

kansainvälisyyden teemat.. Hän totesi, että kumpikin lehti käytti laajasti intertekstuaalisuutta ja viittauksia erityisesti 1975 EU-jäsenyyden kansanäänestykseen perustellakseen kantojaan.²⁰ Tutkimus tukee tätä pro gradua erinomaisesti, mutta tämän tutkimuksen näkökulma on historiallinen, sekä konseptihistoriallinen, ei niinkään kielitieteellinen.

2019 ilmestyi Veronika Kollerin, Susanne Kopfin and Marlene Miglbauerin kielitieteellinen, Brexitin diskursseja laajasti eri alustoilla kartoittava *Discourses of Brexit*. Tässä teoksessa erityisesti Nora Wenzlin artikkeli ”This is about the kind of Britain we are”, on hyvin relevantti tälle tutkimukselle. Wenzli käsittelee artikkelissaan kansallisia identiteettejä parlamenttikeskusteluiden kautta vertailemalla *Remain*- ja *Vote Leave*-kannattajien tapoja puhua EU:sta ja Britannian identiteetistä. Wenzlin mukaan, kummankin puolen kannattajat rakentavat brittiläistä identiteettiä samoille tukipilareille, jotka ovat puhujien mielestä muuttumattomia. Tukipilarit ovat pitkä demokratian historia ja vapaus. Samalla kummatkin puolet korostavat Britannian erityisyyttä suhteessa muuhun EU:hun.²¹ Tämä artikkeli on tuloksiltaan hyvin lähellä tämän tutkimuksen tuloksia ja heijastaa samoja ilmiöitä euroskeptisistä ja brittiläisen identiteetin rakentamisesta, mitä nousee esiin The Guardianissa.

Samassa teoksessa on julkaistu myös Ursula Lutzky ja Andrew Kehoe artikkeli ”Friends don’t let friends go Brexiting without a mandate”, joka käsittelee diskursseja Brexitistä The Guardianissa jäljittämällä ”Brexit”-käsitteen määrittelyä ja kehitystä lehdessä ennen ja jälkeen äänestyksen. Tutkimuksessa todetaan, että termin määrittely ja käyttö heijastavat sitä, että sen avulla kirjoittajat pyrkivät ymmärtämään kansanäänestyksestä seurannutta poliittista muutosta ja hyväksymään sen.²² Tämä artikkeli on hyvin kielitieteellinen, eikä sinällään koske samaa aihealuetta kuin tämä tutkimus, mutta se on hyvä esimerkki tutkimuksesta, jota Brexitistä on tehty.

Britannian historiallista suhdetta Eurooppaan ja EU:hun on tutkittu hyvin laajasti ja erilaisilla aikarajauksilla. Patrick Minfordin, J.R. Shackletonin ja P. Boothin *Breaking up is hard to do: Britain and Europe’s dysfunctional relationship* jossa käydään läpi EU:n roolia yhteiskunnan eri osa-alueilla ja pohditaan sen merkitystä ja mahdollisuuksia.²³ Benjamin Hawkinsin ”Fantasies of subjugation: a discourse theoretical account of British policy on the European Union” keskittyy tutkimaan

---

²⁰ Pajakoski, 2017.

²¹ Wenzli, 2019, 44-45.

²² Lutzky, Kehoe, 2019, 118.

²³ Minford; Shackleton; Booth, 2016.

euroskeptisessä diskurssissa läsnä olevia huhuihin ja uskomuksiin perustuvia diskursseja, jotka elävät keskustelussa hyvin sitkeästi.²⁴

Yhteenvedona aikaisemmasta tutkimuksesta voidaan sanoa, että Brexitiä on ehditty jo tutkia monesta näkökulmasta, kaikista tärkein tälle tutkimukselle viestintätieteiden pro gradu-työ, jonka lähdepohtja ja rajaus ovat samanlainen kuin tämän pro gradu-työn. Tuon työn näkökulma on, historiallisesta taustoituksesta huolimatta, viestintätieteellinen ja tämän työn näkökulma on historiallinen. Muut tutkimukset ovat myös enemmän yhteiskuntatieteellisiä, tai muutamassa tapauksessa kielitieteellisiä, eivät niinkään historiallisia.

2.2. Katsaus tutkimuskirjallisuuteen

Tämän tutkimuksen tutkimuskirjallisuutena on kokoelma brittiläistä historiaa, EU:n ja Britannian yhteistä historiaa sekä demokratian ja parlamentarismin historiaa sekä konseptihistoriaa käsitteleviä teoksia. Lisäksi listalla on teoksia, jotka valottavat brittiläisen median ja erityisesti lehdistön historiaa ja paikkaa brittiläisessä yhteiskunnassa. Esittelen tässä tutkimuskirjallisuudestani keskeisimmät teokset ja niiden merkityksen tutkimukselle, sekä pohdin niitä lähdekriittisestä näkökulmasta.

Analyysini kulmakivenä ovat demokratian ja parlamentarismin käsitehistoriat Euroopassa. Demokratian historiasta minulla on käytössä Jussi Kurunmäen, Jeppe Neversin ja Henk te Velden editoima teos *Democracy in modern Europe: a conceptual history*. Kirja on koottu tutkijoiden artikkeleista, jotka analysoivat ja valottavat demokratian historiaa ja suhtautumista demokratiaan konseptina aina 1700-luvulta 1900-luvulle. Kirjan artikkelit ovat hyvin tärkeitä erityisesti brittiläisen demokratiakäsityksen analyysilleni.

Käsitehistoriaan lukeutuu myös Pasi Ihalaisen, Cornelia Ilien ja Kari Palosen editoima *Parliament and Parliamentarism: a comparative history of a European concept*. Sekin on koottu eri tutkijoiden artikkeleista, jotka jäljittävät parlamentarismin ja sen merkityksen muutoksia pitkällä aikavälillä. Brittiläistä parlamentarismia käsitellään useassa artikkelissa, joiden avulla pystyn paremmin ymmärtämään ja analysoimaan omassa tutkimusmateriaalissani ilmeneviä parlamentarismin muotoja.

Britannian ja Euroopan Unionin suhdetta valaisemaan käytän Alistair Jonesin *Britain and the European Unionia*. Kirja on hyvin perustavanlaatuinen teos Britannian ja EU:n suhteesta ja sen ongelmista ja haasteista. Teos on paikoitellen ehkä hieman liian yleisellä tasolla liikkuva ja jättää

---

²⁴ Hawkins, 2015.

yksityiskohtia mainitsematta eikä sukella kovin syvälle analyysiin, mutta historiallinen tausta on tiivistä ja hyvää taustoitusta tälle tutkimukselle.

Michael Templen *The British press* on syväluotaava pitkän aikavälin tutkimus ja kartoitus brittiläisestä lehdistöstä, sen historiasta, haasteista ja vaiheista, joka on kasattu alan britannialaisia ammattilaisia haastatteleamalla. Kirja käsittelee myös journalismin haasteita 2000-luvulle tultaessa ja etsii niihin mahdollisia ratkaisuja. Kirjan historiikki päättyy kuitenkin 1990 – luvulle, joten se ei käsittele internetin nousua perinteisen median haastajaksi ja näin Templen tulevaisuuden pohdinta jää valitettavan vajavaiseksi. Tämä kirja, yhdessä Jeremy Tunstallin *Newspaper power: the new national press in Britain* tarjoaa laajan läpileikkauksen brittilehdistön taustaan, jonka avulla saan asetettua The Daily Telegraphin ja The Guardianin omaan kontekstiinsa.

Scott Gordonin *Controlling the state: constitutionalism from ancient Athens to today* käsittelee perustuslaillisuuden ja sekamuotoisen valtiomuodon kehitystä antiikista nykypäivään monen eri poliittisen järjestelmän kautta, Britannia on yksi niistä. Olen keskittynyt lukemaan ja hyödyntämään juuri Britanniaa käsitteleviä osia. Kirjasta saa hyvän pitkän aikavälin käsityksen brittiläisestä poliittisesta järjestelmästä ja sen kehityksestä, mutta kirjoittajalla on mahdollisesti taipumus nähdä liian pitkiä jatkumoa historiassa ja samankaltaisia historiallisia ilmiöitä toistensa jatkumoina, vaikka niillä ei olisi ollut käytännössä paljoakaan vaikutusta toisiinsa. Yhdessä muiden demokratiaa ja parlamentarismia käsittelevien teosten kanssa tätä voi hyödyntää taustoituksessa ja analyysissä.

Roger Liddlen *The risk of Brexit: the politics of a referendum* on syväluotaava analyysi konservatiivipuolueen poliittisesta tilanteesta 2010-luvun alussa ja päätöksistä, jotka johtivat Brexit-äänestykseen. Liddle on brittiläinen poliittinen neuvonantaja, joka on toiminut muun muassa pääministeri Tony Blairin neuvonantajana Eurooppa-asioissa. Tutkimuksessani kirja on taustoittavassa roolissa valottamassa kansanäänestykseen johtanutta lähihistorian tapahtumaketjua. Erityisesti James Cameronin poliittinen asema konservatiivipuoleen sisällä ja UK Independence Party-puolueen sille luoma uhka tuodaan kirjassa hyvin esille. Huolimatta kirjoittajan laajasta asiantuntemuksesta, ei kyseessä kuitenkaan ole tieteellinen tutkimus, joten yksinään se ei olisi tarpeeksi vankka pohja historialliselle analyysille.

2.3. Alkuperäislähteet ja tukevat alkuperäislähteet

Tutkielmani alkuperäislähteinä toimivat The Guardianin ja The Daily Telegraphin artikkelit, jotka ovat ilmestyneet välillä 1.1.2013 – 31.7.2016 ja joissa käsitellään Brexitiä ja samassa yhteydessä historiaa, demokratiaa, Britannian suhdetta EU:hun, parlamenttia tai parlamentarismia tai

suvereniteettia. Jos kirjoittaja perustelee jollain tavalla näihin aiheisiin liittyvän argumenttinsa historian avulla, silloin olen merkinnyt artikkelin historiapolitiikan käytöksi.

Tutkimusaineistoni on valikoitunut perustuen asiansanahakuihin, joita olen tehnyt ProQuestin verkkolehtiarkistoon. Käyttämiäni asiansanoja ovat: brexit, europe, eu ja niihin yhdistettynä the past, future, history, change, present.

Olen hankkinut artikkelit ProQuestin verkkoarkistosta ja niitä tarkastellessa onkin hyvä muistaa, että minulla on käytössäni vain artikkeleiden teksti ja tiedot, ei alkuperäistä julkaisuasiaa. Keskityn analyysissäni itse tekstiin, enkä esimerkiksi artikkelien kanssa julkaistuun mahdolliseen kuvitukseen. Tekstien alkuperäinen konteksti ja niiden yhteydessä mukana ollut kuvitus ja muu mahdollinen sisältö rajautuu tämän tutkimuksen ulkopuolelle ja on näin mahdollista, että tulkinnastani jää puuttumaan yksityiskohtia tämän takia.

The Guardian perustettiin vuonna 1821 nimellä Manchester Guardian, se muutti nimensä nykyiseen muotoonsa 1959.²⁵ Sitä julkaistaan päivittäin tabloid-koossa, lehden kotipaikka on Lontoo. Lisäksi lehteen kuuluu sunnuntaisin ilmestyvä The Observer viikkoliite. Vuonna 2014 sen printtijulkaisun levikki oli 3,653,000 lukijaa kuukaudessa ja verkkojulkaisulla oli 16,314,000 lukijaa kuukaudessa. Lehti oli Britannian neljänneksi luetuin.²⁶ Guardianin lukijakunta on nuorta, 40 % heistä alle 35-vuotiaita. Se nojaa poliittisesti keskusta-vasemmalle, ja Labour-kannattajat ostavat sieltä usein mainostilaa.²⁷

The Guardianin tutkimusaineistoa tässä tutkimuksessa on mukana 11 artikkelia, joista kaksi ovat toimituksen julkaisemia pääkirjoituksia, joita voin käyttää taustoitukseen, koska ne edustavat lehden omaa kantaa. The Guardian kannatti *Britain Stronger in Europe*-kampanjaa ja ilmaisi toiveen pysyä avoimena Eurooppaan päin, samalla kun toimituksen kirjoituksista nousee esille huoli edistyksen tulevaisuudesta, erityisesti äänestyksen jälkeen.²⁸ The Guardian kannattaa Labour-puoluetta tekstien perusteella, kumpikin toimituksen teksteistä käyttää paljon palstatilaa Labour-puolueen aseman analysoimiseen ja puolueen tulevaisuuden pohtimiseen. Lisäksi aineistossa on kaksi artikkelia lukijakirjeitä, kolme kolumnia sekä kuusi muuta uutisartikkelia.

The Daily Telegraph on 1855 perustettu päivälehti, jota julkaistaan broadsheet koossa ja painetaan Lontoossa. Vuonna 2014 printtijulkaisun levikki oli 3,923,000 lukijaa kuukaudessa ja nettijulkaisun

---

²⁵ Temple, 2008, 23 – 24.

²⁶ <https://www.pressgazette.co.uk/nrs-daily-mail-most-popular-uk-newspaper-print-and-online-23m-readers-month/>, luettu 6.4.2021.

²⁷ Temple, 2008, 89.

²⁸ The Guardian, 20.6.2016 ja The Guardian, 26.6.2016.

lukijamäärä oli 16,357,000 kuukaudessa. Lehti oli Britannian kolmanneksi luetuin, vain hieman luetumpi kuin The Guardian.²⁹ Lehdellä on konservatiivinen maine ja sen irvaileva lempinimi onkin ollut The Daily Torygraph. Samaan linjaan mielikuva Daily Telegraphin keskiverrosta lukijasta on perinteinen keski-ikäinen konservatiivipuolueen äänestäjä. Lukijakunnan ikä on uusista nuorista lukijoista huolimatta pääasiassa yli 55-vuotiasta.³⁰

Tähän tutkimukseen on Telegraphista valikoitunut seitsemän artikkelia, joissa ei ole lainkaan pääkirjoituksia, haastatteluja on kaksi, kolumneja tai mielipidekirjoituksia on kolme sekä kaksi muuta lehtiartikkelia. The Daily Telegraph kannatti *Vote Leave*-kampanjaa³¹. Kokonaisuudessaan tämän tutkimuksen tutkimusaineisto on pieni ja sen kautta kaikki sen pohjalta tehdyt tulkinnat ja johtopäätökset ovat suppeita, eikä niitä voi yleistää kuvaamaan koko Britannian lehdistöä. Keskitynkkin mahdollisimman tarkkaan ja kattavaan analyysiin näistä lähteistä.

Lehtilähteitani tukevaksi alkuperäisaineistoksi hankin myös historian GCSE-kokeiden kertauskirjan vuodelta 2019. Kirja on Hodder Educationin julkaisema ja sen ovat kirjoittaneet ja toimittaneet Sam Slater, John Wright ja Steve Waugh. GCSE vertautuu Suomen ylioppilaskokeisiin ja kokeiden läpäiseminen on ikäluokan vaatimus toisen asteen koulutuksesta valmistumiseen. Valitsin tämän kertauskirjan, koska tutkimalla siinä käsiteltyä historiaa ja niitä painotuksia, joita siinä merkitään tärkeiksi, saan alustavan käsityksen brittiläisestä historiakulttuurista, joka auttaa asettamaan kontekstiin tämän tutkimuksen pääasiallista lähdeaineistoa, eli lehtiartikkeleita.

Lehtilähteissä historiallisen tutkimuksen kohteena on ominaispiirteitä, niin kuin on kaikissa lähdelajeissa. Lehdet ovat olemassa kiinnostavassa suhteessa omaan julkisuuteensa, ne kommentoivat julkista todellisuutta ja tuovat julkisuuteen tapahtumia, mutta samalla kommentoimalla niitä luovat todellisuutta. Lehdet siis käyttävät valtaa sanavalinnoillaan, lehtiartikkeli on aina kirjoittajan tulkinta todellisuudesta, vaikka artikkeli pyrkisikin todenmukaisuuteen. Lisäksi lehtien yleisö odottaa lehdistöltä asioita, joihin yleisö on tottunut ja näihin odotuksiin vastaaminen osaltaan muokkaa sitä, mitä toimittajat kirjoittavat lukijoilleen.³² Kun tulkittessani suhtaudun lehtiartikkeleihin kirjoittajiensa ja lehtensä näkökulmina, pääsen paremmin kiinni siihen, mihin kirjoittajat pyrkivät vaikuttamaan. Näin ymmärrän tehtyä historiapolitiikkaa

---

²⁹ <https://www.pressgazette.co.uk/nrs-daily-mail-most-popular-uk-newspaper-print-and-online-23m-readers-month/> luettu 6.4.2021.

³⁰ Temple, 2008, 88.

³¹ https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/which-newspapers-support-brexit_uk_5768fad2e4b0a4f99adc6525, luettu 16.4.2021.

³² Boberg, 2004.

paremmin. Tärkein lähdekriittinen huomio lehtiartikkeleista siis on, että en saa suhtautua artikkeleihin vain kokonaisen lehden kantana, vaan on muistettava itse kirjoittajan kanta ja mielipide.

Valitsemani lähteet palvelevat tämän tutkimuksen rajausta ja tutkimuskysymyksiä sekä tutkimuskysymyksiin vastaamista hyvin. Ne antavat suppean, mutta tiiviin katsauksen Brexit-keskusteluun ja sen historiapolitiikkaan kahdessa eri kantaa edustavissa lehdissä. Yhdessä historiallisen taustoituksen ja Brexitin kontekstiin asettamisen kanssa pystyn tässä tutkimuksessa tekemään muutamia tutkimukselle relevantteja tulkintoja Brexit-keskustelusta ja vastaamaan tutkimuskysymyksiini.

3. Brexit, Britannia, EU ja demokratia

3.1. Britannia ja EU - ei aivan yhdessä, ei aivan erossakaan

Euroopan unionin ja Britannian suhteet sekä laajemmin Britannian suhteet Eurooppaan käsittävät kehityskulun toisesta maailmansodasta lähtien. Jotta voidaan ymmärtää Brexitiin ja kansanäänestykseen johtaneita tekijöitä sekä historiapolitiittisia argumentteja Euroopan unionista tässä taustoituksessa käsitellään lyhyesti unionin historiaa sekä Britannian suhteita Euroopan unioniin.

Euroopan hiili- ja teräsyhteisö perustettiin Pariisin sopimuksella 1951, toisen maailmansodan jälkimainingeissa. Ranskalainen valtionvirkamies Jean Monnet visioi Euroopan, jossa rauha perustui hiilen ja teräksen yhteismarkkinoille. Perustajajäsenet ovat Ranska, Saksa (silloinen Länsi-Saksa), Italia, Hollanti, Belgia ja Luxemburg.³³ Britannia ei liittynyt hiili- ja teräsyhteisöön, koska hallinto halusi keskittyä transatlanttiseen yhteistyöhön Yhdysvaltojen kanssa ja Britannian hiili- ja terässektorit oli juuri muutettu valtionyhtiöiksi, joten ylikansallinen yhteistyö niiden osalta ei vaikuttanut kannattavalta.³⁴

Hiili- ja teräsyhteisö muutettiin Euroopan talousyhteisöksi 1957 Rooman sopimuksella. Britannia liittyi Euroopan talousyhteisöön 1973 kahden evätyn³⁵ jäsenhakemuksen jälkeen, konservatiiviministeri Edward Heathin johdolla. Liittymisestä ei pidetty kansanäänestystä, toisin kuin muissa liittyneissä maissa. Labourin Harold Wilson käytti tätä vaalikampanjana vuoden 1974 vaaleissa ja voitti. Kansanäänestys Euroopan talousyhteisön jäsenyydestä järjestettiin 1975, 63 % äänestysprosentilla 2/3 äänestäneistä kannatti talousyhteisössä pysymistä.³⁶

---

³³ Staab, 2013, 9.

³⁴ Jones, 2007, 11 – 12.

³⁵ Ranskan presidentti Charles De Gaulle vetosi kahdesti Britannian jäsenhakemuksen, koska hän koki että Britannian jäsenyys toisi mukanaan Yhdysvaltojen vaikutusvallan.

³⁶ Jones, 2007, 15 – 16.

Tällä 1975 kansanäänestyksellä voisi sanoa olleen enemmän tekemistä Labourin pääministeripaikan saavuttamisen kanssa kuin itse Euroopan talousyhteisön jäsenyyden kanssa. Eroa kannattava puoli esitettiin mediassa Britannian politiikan ääripäinä, marxisteina ja fasisteina. Jäsenyyttä kannattava puoli esitettiin politiikan valtavirtana ja keskustana.³⁷

Single European Act luotiin 1987; sillä perustettiin yhteinen talousalue, sisämarkkinat ja se poisti sisäraajat Euroopan talousyhteisön sisältä. Maastrichtin sopimus seurasi sitä vuonna 1992; tämä sopimus perusti Euroopan unionin ja syvensi unionin yhteistyötä. Lissabonin sopimus oli seuraavaksi merkittävin EU-sopimus; se luotiin 2007. Lissabonin sopimus lisäsi Euroopan parlamentin lainsäädäntövaltaa ja perusti Eurooppa neuvostolle presidentinviran.³⁸

EU:n toimintaa ja rakennetta on kritisoitu epädemokraattiseksi ja termi demokratiavaje nousi keskusteluun 1990-luvun lopussa, jolla viitattiin demokraattisen päätöksenteon puutteeseen ja demokraattisesti valittujen edustajien poliittisen voiman siirtymiseen tahoille, joita ei ole valittu vaaleilla eivätkä he ole parlamentaarisesti vastuussa kenellekään.³⁹ 2000-luvun lopun ja 2010-luvun alun EU kritiikissä 2008 alkanut finanssikriisi ja siitä seurannut eurokriisi olivat myös suuressa roolissa. EU tuki avokätisesti eurokriisissä kärsineitä eurotalouksia, Kreikkaa ja Irlantia suurimmilla summilla. Vuosien 2010–2012 kansalliset vaalit olivatkin monissa euromaissa euroskeptisyyden nousun aikaa ja euroskeptisiä näkökantoja esittävien puolueiden ja poliitikkojen nousun aikaa.⁴⁰

Eurokriisin huomattavin vaikutus Britannian sisäpolitiikkaan ja juuri 2010 pääministeriksi nousseen James Cameronin politiikkaan oli EU:n voimakas näkyvyys julkisessa keskustelussa sekä konservatiivipuolueen sisäisessä keskustelussa. Cameron oli yrittänyt uudistaa konservatiivipuoluetta keskeemmälle poliittiselle kentälle ja rauhoittaa puolueen euroskeptisen siiven lupaamalla EU-suhteiden uudelleenneuvottelun, joka nähtiin mahdolliseksi eurokriisiin myllertäessä unionia.⁴¹ Tämä jätti poliittisen kentän oikealle ja euroskeptiselle laidalle poliittista tilaa EU-jäsenyyttä vastustaville protestipuolueille, mikä ajoi konservatiivipuoluetta entistä ahtaammalle EU-asioissa.

United Kingdom Independence Party:n (jatkossa UKIP) vaikutuksen avaaminen on relevanttia taustoitusta tälle tutkimukselle, koska Nigel Faragen johtajuuden alla puolue mullisti Brexit-keskustelun ja ajoi konservatiivit ja James Cameronin poliittiseen nurkkaan. Tästä nurkasta hänen oli julistettava Brexit äänestys, jotta potentiaalinen edustaja, ja äänestäjäkato ei kävisi toteen

---

³⁷ Jones, 2007, 17.

³⁸ Staab, 2013, 26-28.

³⁹ Nevers, 2018, 288 – 290.

⁴⁰ Staab, 2013, 184, 187 – 188.

⁴¹ Liddle, 2016, 9, 10.

konservatiivipuolueessa. Konservatiivien ydinkannattajat olivat Cameronin kauden alussa tyytymättömiä puolueen politiikkaan, he eivät kokeneet sen olevan tarpeeksi vahvaa. Kansanäänestys EU-jäsenyyden jatkosta kyllä/ei-vaihtoehdoilla vaikutti ratkaisulta äänestäjien, ja edustajien, lepyttämiseen. Tämän piti myös estää tärkeiden äänestäjien vuotaminen UKIP:lle.⁴² Vuoden 2010 vaalit Britanniassa eivät tuoneet konservatiiveille enemmistöhallitusta, puolue muodosti koalitiollahallituksen liberaalidemokraattien kanssa, mikä ei ole kovin yleistä Britanniassa.

Brexit-äänestykseen johti, monen muun tekijän ohella, brittiläisen euroskeptismin kiteytyminen ja henkilöityminen UKIP:iin ja sen johtajaan, Nigel Farageen ja näiden yhdistyminen populististen toimintatapojen kanssa. UKIP:in euroskeptismin tausta on Margaret Thatcherin vuoden 1988 Bruggen puheesta, jossa hän visioi tulevaisuuden Eurooppaa, jossa yksittäisten valtioiden identiteetit olisi pyyhitty pois. Euroskeptismistä on tullut ajan saatossa osa Thatcherin imagoa⁴³, huolimatta siitä, kuinka euroskeptinen hän todellisuudessa oli. UKIP perustettiin 1993, Maastrichin sopimusta vastustaneen Anti-Federalist Leaguen seuraajaksi.⁴⁴

UKIP:in kannatus keskimäärin tuplaantui vuosina 2010 – 2012 ja jatkoi kasvamista vuoden 2015 vaaleihin tultaessa.⁴⁵ UKIP:n euroskeptismi erosi perinteisestä konservatiivien euroskeptismistä: UKIP ei painota Britannian ja Yhdysvaltojen ”erityissuhdetta”, joka tekisi EU:sta perinteisten euroskeptikkojen mielessä tarpeettoman. UKIP painottaa nostalgista Commonwealthia ja korostaa Britannian asemaa globaalina pelaajana ja itsenäisenä toimijana.⁴⁶ Tämä ydinviesti ei uponnut äänestäjiin. EU ei perinteisesti ole herättänyt brittiläisissä valtavirtäänestäjissä suuria mielipiteitä, kunnes Nigel Farage otti 2010-luvun alussa puolueen ydinsanomaksi maahanmuuton rajoittamisen ja syytti maahanmuuton ongelmista EU:ta. Näin puolue pystyi ajamaan oikeaa ydinsanomaansa EU-erosta maahanmuuton varjolla. Maahanmuutto herättää brittiläisissä äänestäjissä perinteisesti jyrkkiä mielipiteitä. Näin UKIP pystyi vetoamaan äänestäjiin, jotka olivat tyytymättömiä perinteisiin puolueisiin.⁴⁷

3.2. Demokratia Britanniassa – lyhyt historia

Demokratian, parlamentarismien ja kansan suhde valtioon sekä parlamenttiin on Britanniassa, kuten monissa muissakin Euroopan maissa, muuttunut eri suuntiin eri aikakausilla. Käyn seuraavassa lyhyesti läpi Britannian demokratian ja parlamentarismien perusteet ja tärkeimmät kehityskulut 1700-

---

⁴² Liddle, 2016, 12.

⁴³ Liddle, 2016, 11.

⁴⁴ Tournier-Sol, 2015, 142.

⁴⁵ Tournier-Sol, 2015, 140.

⁴⁶ Tournier-Sol, 2015, 144.

⁴⁷ Tournier-Sol, 2015, 146.

luvulta 1900-luvulle. Kun käsitellään brittiläisen demokratian, parlamentarismien ja suvereniteetin narratiiveja ja mielikuvia, on tärkeää ymmärtää sitä historiallista kehitystä, joka on niiden taustalla.

Englannin parlamentin vallan voi tulkita olevan lähtöisin 1200-luvulla laaditusta Magna Cartasta, jonka maata omistavat paronit laativat turvatakseen verotusoikeutensa kuningasta vastaan.⁴⁸ Britannian parlamentti koostuu kahdesta kamarista, alemmasta kamarista House of Commonsista ja ylemmästä kamarista House of Lordsista. Jaottelu kahteen kamariin on 1200-luvun peruja.⁴⁹ House of Lords koostui pääasiassa maataomistavan aristokratian jälkeläisistä. House of Lordsilla on vähän käytännön toimeenpanovaltaa, mutta siitä huolimatta ylähuoneessa on poliittista valtaa. Sen jäsenistä voi tulla kabinetin, eli hallituksen, ministereitä. House of Commons koostuu vaaleilla valituista parlamentin jäsenistä, joita on 651. Parlamentin itsenäisyys ja parlamentin vahvuus konsepteina viittaavat periaatteessa House of Commonssin vahvuuteen ja kykyyn toimia. Parlamentin alahuone äänestää lainsäädännöstä. Kabinetti on käytännössä Britannian hallitus, joka koostuu parlamentin alahuoneesta valituista ministereistä sekä pääministeristä. Kabinetti esittelee käytännössä kaikki lakiehdotuksen parlamentin alahuoneelle.⁵⁰

Toisin kuin monilla muilla mailla Britannialla ei ole kirjoitettua perustuslakia. Maalla on *common law*-periaatteeseen pohjautuva kokoelma vanhoja lakeja sekä niiden soveltamiseen liittyviä esimerkkejä, tapoja ja sääntöjä. Perinteet, historialliset tavat ja käytänteet muodostavat osaltaan kokoelman toimintatapoja, joista puhutaan perustuslakina⁵¹

1700-luvulla ja sitä ennen ”demokraatti” ja ”demokratia” viittasivat termeinä ja ajatussuuntauksina hallintovallan vastustajiin, eikä demokratian kannattajaksi haluttu millään tavalla tunnustautua. Ajatus demokratiasta nousi keskusteluun Ranskan vallankumouksen myötä 1700-luvun lopussa. Demokratian ajatus piti tätä ennen sisällään pääasiassa ajatuksen joukkovallasta, joka tulisi degeneroitumaan väkivaltaiseksi ja hallitsemattomaksi. 1790-luvulta eteenpäin demokratialla alkoi olla monia eri sisältöjä, riippuen puhujasta: kansan tulisi valvoa vallassa olevia, virkamiesten tai lainsäätäjien valitseminen vaaleilla tai hallinnon ohjaaminen kohti yhteistä hyvää.⁵² Demokratia ei siis ollut Britanniassa varteenotettava ajatussuuntaus, kun pohdittiin tapoja järjestää valtiollista hallintoa 1700-luvulla. Näin oli myös vielä 1800-luvun alkupuoliskolla Napoleonin sotien takia, koska aikalaiset yhdistivät demokratian sotien ja vallankumouksen väkivaltaan.⁵³

---

⁴⁸ Scott, 1999, 230 – 232.

⁴⁹ Scott, 1999, 232.

⁵⁰ Scott, 1999, 332, 334.

⁵¹ Gordon, 1999, 252 – 254.

⁵² Innes, 2018, 19 – 22.

⁵³ Innes, 2018, 23.

Mixed government/constitution, sekamuotoinen hallinto/perustuslaki oli tärkeä osa 1600-luvun lopun brittiläistä valtioteoriaa. Hallinnon tasapaino esitettiin ihannelatana, jota brittiläinen poliittinen järjestelmä edusti. Tässä hallinnon eri osat, kuningas, parlamentin ylähuone sekä parlamentin alahuone, estäisivät toisiaan käyttämästä valtaansa liiallisesti.⁵⁴

Sekamuotoinen hallinto sisältää edustuksellisuuden lisäksi aristokraattisia ja monarkistisia elementtejä sopivassa suhteessa. Brittiläistä hallintomuotoa ihailtiin 1700- ja 1800-luvuilla juuri sekamuotoisen pohjansa takia, muun muassa Ranskassa ja Hollannissa. Tämän parlamentaarisen järjestelmän toimintaperiaate oli vakaus ja tasapaino. Idea vakaudesta ja muuttumattomuudesta pysyi läsnä 1800-luvulla, vaikka demokraattiset, yleisen hyvän ja kansanedustuksellisuuden ideat alkoivat nousta yhä vahvempina esiin.⁵⁵

1800-luvun alussa liberalismi oli termi, johon liitettiin nykypäivästä katsoen demokraattisia arvoja ja ajatuksia, kuten tasa-arvoa ja perustuslaillisuutta. Perustuslaillisuus ja demokratia nähtiin tästä huolimatta toistensa vastakohtina, pelkkä demokratia oli epätasapainossa. 1830–1840-luvuilla demokratia terminä palasi myös brittiläiseen keskusteluun. 1831–1832 vuosien *Reform Bill*-laki korosti demokraattisia elementtejä Britannian perustuslaissa. Tässä yhteydessä kuitenkin korostettiin sitä, kuinka lain yhteydessä keskusteltu demokratia oli rauhallista, laillista ja yleisen järjestyksen mukaista demokratiaa, ei hallitsemattomien massojen väkivaltaista demokratiaa. Britanniassa demokratiaa alettiin 1832 kannattamaan parlamentin ulkopuolella, koska parlamentin koettiin luvanneen demokratiaa Reform Bill-lailla, mutta luvattu demokratia ei toteutunutkaan.⁵⁶ Demokratia määriteltiin 1800-luvulla pääasiassa edustuksellisen hallinnon edustajien toiminnan sitomisena äänestäjien tahtoon sekä äänioikeuden laajentamisena.⁵⁷

1800-luku ja demokraattisen liikehdinnän nousu toi myös mukanaan sekamuotoisen hallinnon/perustuslain kritiikin Britanniassa. Kehityksen ja mukautuvuuden positiivisuus oli uusi suunta keskustelussa ja vakaan pysähtyneisyyden arvostus siirtyi negatiiviseen valoon. Ajatus sekamuotoisesta hallinnosta hävisi 1900-luvun alun poliittisesta keskustelusta, vaikka hallinnon piirteet eivät hävinneetkään. Hyvän hallinnon määre muuttui 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa vakaudesta enemmistöäänestäjien halun toteuttamiseksi, joka vaati hallinnolta vahvaa toimeenpanovaltaa.⁵⁸

---

⁵⁴ Gordon, 1999, 237 – 236.

⁵⁵ te Velde, 2018, 43, 44 – 46.

⁵⁶ Innes, 2018, 24.

⁵⁷ te Velde, 2018, 54.

⁵⁸ te Velde, 2018, 52 – 53, 56.

1900-luvun alun Britanniassa ilmassa oli pelkoja parlamentin liiasta demokratisoitumista, eli äänioikeuden laajeneminen koettiin uhkana parlamentin toiminnalle. Parlamentti nähtiin tärkeimpänä osana demokratiaa, ei niinkään äänioikeus tai kansa.⁵⁹ Parlamentarismien periaate, eli ajatus siitä että ministerit olivat tilivelvollisia parlamentille, eivätkä monarkille, oli juurtunut brittiläiseen keskusteluun 1790-luvun loppuun tultaessa.⁶⁰ Tämä selittää pelkoja parlamentin vallan vähenemisestä.

Fasismien ja diktatuurien nousu 1930-luvulla vaikutti demokratian käsitteeseen ja keskusteluun myös Britanniassa. Harold Laski totesi, että parlamentarismi, juuri brittiläinen sellainen, pitäisi aisoissa toiminnan ilman keskustelua joka oli diktatuurien toimintamekanismi. Toisen maailmansodan puhkeaminen 1939 keskeytti demokratian ja diktatuurin diskurssin ja erottavaksi tekijäksi muodostui ihmisoikeuksien ylläpitäminen ja puolustaminen, koska demokratiasta ei ollut erottavaksi tekijäksi Saksan ja liittoutuneiden välillä.⁶¹

1945 toisen maailmansodan päätyttyä diktatuuri ja aikalaisten näkökulman mukaan demokratian sisällä oleva potentiaali diktatuuriin nähtiin Conwayn mukaan uhkina. Demokratian puolustamiseksi siitä alettiin länsi-Euroopassa muokata mielikuvaa elämäntapana, jonka olisi oltava osa kansalisten identiteettiä. Kommunismien uhka työnsi demokratian konseptin liittoutumaan kapitalismin kanssa.⁶² Samalla valtavirtaan nousivat vahvat poliittiset instituutiot, joista tuli demokratian ydin. Tämä ilmensi tarvetta suojella valtiota siltä, että demokraattisesti valtaan nousisi diktaattoreita. Samalla demokraattisen, monimutkaisen valtion nähtiin kaipaavan vahvaa johtajaa.⁶³

Tämän vallan keskittymisen seurauksena kansalaisista tuli vallankäyttäjien sijasta vaikuttajia, jotka pyrkivät vain vaikuttamaan päättäjiin. Asiantuntijat ja byrokraatit saivat valtaa valtiollisen koneiston kasvaessa, jonka seurauksena kansalaisten voimattomuus valtion edessä johti poliittiseen apatiaan. Äänestäminen nähtiin enemmän kansalaisvelvollisuutena, ei mahdollisuutena käytännössä vaikuttaa valtion asioihin.⁶⁴

Jotta voimme ymmärtää Brexit-historiapoliitikassa esiintyneitä demokratian narratiiveja, on ensin ymmärrettävä, mitkä ovat Britannian historian perusteella demokratian käsitteitä, joita brittiläiset puhujat voisivat käyttää tekstissään. Tällä katsauksella demokratian historiaan käsitteenä Britanniassa

---

⁵⁹ Llanque, 2018, 190 – 191.

⁶⁰ Ihalainen,; Seaward, 2016, 37.

⁶¹ Llanque, 2018, 193.

⁶² Llanque, 2018, 198.

⁶³ Conway, 2018, 232.

⁶⁴ Conway, 2018, 245.

loin tarpeeksi kattavan kuvan, jotta minulla on mahdollisuus analysoida lähteenä olevia lehtiartikkeleita kattavasti.

3.3. Lehdistö Britanniassa - vaikutusvaltaa ja suosiota

Lehdistö jakautuu Britanniassa suhteellisen tarkasti lukijakuntiin sosiaalisten luokkien mukaan. Kumpikin tutkimuksen kohteina olevista lehdistä, The Guardian ja The Daily Telegraph ovat kummatkin pääasiassa keskiluokkaisten lukijoiden suosiossa, kumpikin lehdistä on myös kalleimman kappalehinnan luokassa. Brittiläinen luokkajako lehdistön lukijakunnassa on poikkeuksellinen, koska päivittäin julkaistuista sanomalehdistä tabloid-lehdet ovat myös vähemmän tienaavan kansanosan suosiossa. The Daily Telegraph on johtanut oman hintaluokkansa lehtien myyntiä ja lukijanumeroita lähes perustamisestaan saakka.⁶⁵ Verrattuna koko olemassaolonsa tasaista menestystä nauttineeseen The Daily Telegraphiin, The Guardian koki hankaluuksia siirtyessään Manchesteristä Lontooseen 1960-luvulla ainoaksi korkeamman hinnan ei-konservatiiviseksi päivälehdiksi. Lehti löysi lopulta lukijansa Lontoostakin.⁶⁶

Suurin osa lehdistön poliittisesta hyvästä tahdosta lankeaa perinteisesti konservatiivipuolueelle huolimatta siitä tyytymättömyydestä, mitä puolue myös saa osakseen. Liittyen Eurooppaan ja tässä suhteessa EU:hun lehdistön uutisoinnissa on läsnä tietynlainen dissonanssi. Samojen lehtien eri osioissa Eurooppaa esitetään vaihtelevassa valossa: uutisosioissa sekä pääkirjoituksissa Eurooppa esitetään usein liian tylsänä uutisoitavaksi mutta liian epäilyttävänä luottamuksen arvoiseksi. Taloussivuilla Britannian talous on osa Eurooppaa, ja vapaa-ajan sivuilla Eurooppa on kiinnostava ja jännittävä matkakohde briteille.⁶⁷

Lehdistön historia kokonaisuudessa juontaa juurensa pitkälle Isossa-Britanniassa, nykyisen mallinen päivittäinen uutisjulkaisu syntyi 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa, jota edelsi 1850-luvulta alkanut uuden journalismin kehitys.⁶⁸ Lehdistön kasvu ja poliittisen vallan lisääntyminen kesti 1850-luvulta aina 1950-luvulle. Lehdistö pysyi huomattavana poliittisena voima Isossa-Britanniassa, mikä pitää paikkansa tähän päivään saakka.⁶⁹ Tätä vasten lehtien levikki ja lukijakunnat ovat pienentyneet 1950-luvulta 1990-luvulle.⁷⁰

Britanniaan on kehittynyt moninaisten vaiheiden seurauksena poikkeuksellisen monta päivälehteä, jotka kaikki kilpailevat samasta hyvin koulutetusta, varakkaasta keskiluokasta ja profiloituvat

---

⁶⁵ Tunstall, 1996, 8 - 9, 16.

⁶⁶ Tunstall, 1996, 52.

⁶⁷ Tunstall, 1996, 424.

⁶⁸ Temple, 2008, 23 – 24.

⁶⁹ Temple, 2008, 57 – 60.

⁷⁰ Tunstall, 1996, 32 – 33.

asiajournalismiksi. The Daily Telegraph ja The Guardian kuuluvat myös tähän luokkaan. Syy tähän lehdistön kehitykseen on se, että brittiläinen lehdistö ei suoraan kilpaile television kanssa, ja ne käyttävät pitkän historian tuomaa poliittista ja kulttuurista vaikutusta, joka lisää niiden statusta ja kiinnostavuutta.⁷¹

Tämän historian lisäksi brittiläinen media, kuten muutkin länsimainen media, on 2000- ja 2010-luvuilla siirtynyt yhä laajemmin levitykseen internetin kautta ja yhä suurempi osa lehtien sisällöstä tehdään näiden verkkosivuille. Huolimatta tästä, tämä tutkimus keskittyy perinteisiin printtilehtiin ja niiden artikkeleihin, koska ne tavoittavat vieläkin laajasti ihmisiä ja perinteisen printtimedian tutkimukseen on saatavilla paremmin lähteitä. Printtimedian artikkelit myös pysyvät kerran julkaistuina sellaisina kuin ne ovat, verkkosivujen sisältöjä voidaan päivittää milloin tahansa.

4. Suoran demokratian historiapolitiikka

Seuraavissa luvuissa käsitellään tämän tutkimuksen tutkimustuloksia ja analysoidaan ja eritellään lehtilähteiden historiapolitiikkaa neljään eri historiapolitiiseen narratiiviin. Lukujen lopussa käsitellään ja vertaillaan narratiivien eroja ja yhtäläisyyksiä kummankin lehden välillä, sekä niiden mahdollisia syitä.

Suora demokratia viittaa brittiläisessä kontekstissa esimerkiksi suoriin kansanäänestyksiin, ylipäättänsä kyseessä on edustuksellisen demokratian vastakohta. Suoraan demokratiaan ja sen ajatukseen liittyy erityisesti 1800-luvulta ja tätä edeltävänä ajalta peräisin oleva ajatus hallitsemattomasta joukkovallasta. Erityisesti 1800-luvun alussa demokratia kantoi Britanniassa mukanaan Ranskan vallankumouksen veristä historiaa.

Tämän tyylistä ajattelua ilmenee yhdessä The Guardianin artikkelissa, jossa suora demokratia, eli tässä tapauksessa kansanäänestykset, esitetään brittiläiselle perinteelle vieraana. Geoffrey Robertson The Guardianissa 28. kesäkuuta 2016 nostaa suoraan esille sen, kuinka kansanäänestykset eivät sovi brittiläisen demokratian perinteeseen:

”Referendums are alien to our tradition, they are inappropriate for complex decision making, -- “⁷²

Robertson nostaa kansanäänestysten ja brittiperinteiden yhteensopimattomuuden syyksi sen, että kansanäänestykset eivät ole sopivia monimutkaiseen päätöksentekoon. Monimutkaisen poliittisen päätöksenteon paikka Britanniassa on perinteisesti parlamentin alahuone, House of Commons, jossa

---

⁷¹ Tunstall, 1996, 47.

⁷² Robertson, 28.6.2016, The Guardian.

poliittisista kysymyksistä käytävät väittelyt ja keskustelut ovat tärkein osa parlamentaarista prosessia ja sitä määrittävä tekijä.⁷³ Tätä taustaa vasten on ymmärrettävää, miksi Robertson näkee kansanäänestyksen vieraana brittiläisessä kontekstissa.

Steven Swinfordin kirjoittamassa *The Daily Telegraph*issa julkaistussa kabinettiministeri Priti Patelin haastattelussa: ””Female Brexit campaigners ’like suffragettes fighting for democratic freedom’”, ministeri Patel käyttää suoran demokratian historiapoliittista narratiivia *Vote Leave*-kannan puolustamiseen. Hän rinnastaa Brexit-kampanjaa ajavat henkilöt ja erityisesti sitä ajavat naiset niihin naisiin, jotka taistelivat naisten äänioikeuden puolesta Britanniassa 1900-luvun alussa ja 1800-luvun lopussa:

”Women who campaign for Britain to leave the European Union are like the suffragettes because they are “fighting for our democratic freedom”—“⁷⁴

Kuten huomiota herättävästä otsikosta näkee, artikkelissa on vedetty suora yhteys naisten äänioikeuden ajaneiden suffragettien, ja Brexit-kampanjaa ajavien naisten välille. Koska katsomme 1900-luvun suffragetteja nykyajan silmin, heidät nähdään yleisesti olleen tasa-arvon ja demokratian puolella. On siis tulkittavissa, että EU-eron puolesta kampanjoivat naiset ovat samalla tavalla tasa-arvon ja demokratian puolella haastateltavan mielestä.

Tämä artikkeli ilmentää suoran demokratian historiapoliittista narratiivia, koska kirjoittaja käyttää Britannian kuuluisia naisten äänioikeuden puolesta taistelijoita, kuten Emmeline Pankhurstia, ja heidän toimiaan todistaakseen EU:sta eroamisen oikeamielisyyden. Brittien suffragetteja käytetään lyömäaseena historiapoliittisesti laittamalla heidän suuhunsa sanoja sekä asettamalla heille mielipiteitä Brexit-äänestyksestä. Tämä on erinomainen esimerkki teleologisesti historiatulkinnasta ja historiallisten henkilöiden politisoinnista omiin tarkoituksiinsa haastateltavan taholta. Swinfordin artikkelin näkökulma on ajankohtainen, koska *Suffragette* (2015) elokuva, tuli elokuvateattereihin muutamia kuukausia ennen artikkelin julkaisua ja naisten äänioikeuden satavuotispäivä vuonna 2018 oli lähestymässä.

Suffragettien taistelu naisten äänioikeuden puolesta nimenomaan Britanniassa on noussut hyvin tärkeäksi osaksi brittien historiallista kertomusta oman demokratian kehittymisestä. Brittien oman kontekstin ja 2010-luvun kontekstin huomioon ottaen kirjoittaja haluaa aktivoida samaan aikaan

---

⁷³ Palonen, 2016, 229-230.

⁷⁴ Swinford, 8.3.2016, *The Daily Telegraph*.

kaksi hyvin vahvaa, hyvin ajankohtaista, mutta samalla historiaan sidottua aihetta, joilla hän vakuuttaisi lukijansa.

Kamppailu naisten äänioikeudesta 1800-luvun loppupuoliskolla ja 1900-luvun alussa on Britannian historian muistetuimpia suoran demokratian, suoran vaikuttamisen ja loppujen lopuksi jopa kansalaistottelemattomuuden ilmentymiä. Suora demokratia ja suora vaikuttaminen parlamenttiedustajiin äänestäjäkunnan suunnalta ei ennen naisten äänioikeustaisteluita ollut tavanomaista. Tämä johtui Britannian sekamuotoisesta hallinnosta, jossa valtaan äänestetyt parlamentin edustajat olivat hyvin itsevaltaisia, eivätkä niinkään vastuussa äänestäjilleen. 1900-luvun alku oli taitekohta, jonka äänioikeuskeskustelun kiihtyminen josta eteenpäin yhä enenevässä määrin hyvä hallinto merkitsi kansan enemmistön toiveiden ja vaatimusten toteutumista kansasta riippumattoman parlamentin sijaan.⁷⁵

Brexit-äänestyksen jälkeisessä The Daily Telegraphin artikkelissa: ”This vote was a people’s revolt in the great British tradition” Andrew Roberts peilaa Brexitin-kansanäänestyksen äänestystulosta laajasti Britannian historiaan ja erityisesti erilaisten protestiliikkeiden onnistuneisiin protesteihin, jotka johtivat lakimuutoksiin. Britannian historia esitetään kansanvallan, suoran demokratian ja erityisesti protestien historiana. Esille nostetuilla esimerkeillä protesteista ja niitä seuranneella edistyksellä ja heikomman aseman parantamisella, kirjoittaja pyrkii perustelemaan argumenttiaan Brexit-äänestyksen voitokkuudesta ja oman näkökulmansa mukaisesti liittämään äänestyksen lopputuloksen brittiläisten protestien jatkumoon:

”The role of bloody-minded insurgents willing to do the opposite of what they’re told by the authorities has long been central to great political events in British history, and the 17,410,742 people who voted to leave the European Union can certainly be ranked among their number.”⁷⁶

Brexit-äänestys esitetään tässä artikkelissa kansan voittona luutuneen ja, artikkelin kirjoittajan mielestä aikansa eläneen, tradition yli. Suoran demokratian ja kansan voittoa vuodelta 1867 verrataan artikkelissa kirjoittajan mielestä epälegitiimin käskyn antaneen sisäministerin, Spencer Walpolen, päihittämiseen poliittisessa konfliktissa Reform Billin suhteen:

---

⁷⁵ te Velde, 2018, 55.

⁷⁶ Roberts, 26.6.2016, The Daily Telegraph.

“May 6 1867 the Reform League pressure group had a difficult decision to make. Would they obey the diktat of the home security, Spencer Walpole, and not hold a huge meeting in Hyde Park to call for Reform, or would they defy him?”⁷⁷

Kansan kyvykkyydelle ja protesteille asetetaan tässä suuri itseisarvo, jolla kirjoittaja pyrkii perustelemaan lukijalle sen, että Brexit-äänestyksen lopputulos oli Britannialle sopivaa, oikein ja hyväksi tulevaisuudessa. Nostamalla Britannian historiasta suoran demokratian ja kansalaisvaikuttamisen esimerkkejä, Roberts perustelee argumenttiaan kansanäänestyksen suotuisasta lopputuloksesta ja sen tulevasta positiivisesta vaikutuksesta Britannialle. Samalla hän tulee rinnastaneeksi EU-eroa kannattaneet ja sen puolesta äänestäneet henkilöt, sekä näitä kohdanneen kritiikin siihen kritiikkiin, jota vastaan protestoijat ovat taistelleet aikaisemminkin. Tästä on mahdollista lukea jonkinlaisia marttyyriyden vivahteita.

Vuoden 1975 EU-jäsenyyden kansanäänestyksen aikaan parlamentissa käytiin kiinnostavia keskusteluja Britannian kansan suvereniteetista. Aikaisempi kansanäänestys oikeutettiin sillä ajatuksella, että kansan tulisi saada ilmaista mielipiteensä EU-jäsenyydestä, ja näin kansan suvereniteettia ja suoraa demokratiaa puolustettiin.⁷⁸ Robertsin artikkeli heijastaa tulkintani mukaan samanlaista kansan suvereniteetin korostusta, ja suoran demokratian ihannointia, ajatusta kansan äänen tärkeydestä.

Artikkeli katsoo myös tulevaisuuteen ja kirjoittaja pohtiikin sitä, kuinka Brexit-äänestys ja sen äänestäjät tultaisiin näkemään tulevaisuudessa. Artikkelissa nostettujen protestien osanottajat ovat periaatteessa historian saatossa korotettu hyväksi ja oikeassa olleiksi henkilöiksi, tämä tulevaisuus siintää mahdollisesti Robertsin artikkelissa myös Brexitin puolesta äänestäneillä. Hän tulee siihen lopputulokseen, että äänestys ja sen lopputulos ovat vaikuttavampia kuin Ranskan vallankumous:

”In this way it[vote to leave] was more impressive than the French Revolution. It has toppled the established order.”⁷⁹

Ranskan vallankumouksen vaikuttavuudesta voi toki keskustella, mutta sen vertaaminen Brexit-äänestykseen ja sen lopputulokseen on kiinnostavaa. Ranskan vallankumous, ja muun artikkelin perusteella, vallankumoukset ja kansalaisten nousu valtaa pitäviä vastaan ovat kirjoittajalle hyvin olennainen osa demokratiaa. Tämän takia olenkin luokitellut artikkelin suoran demokratian historiapolitiikaksi.

---

⁷⁷ Roberts, 26.6.2016, The Daily Telegraph.

⁷⁸ Häkkinen, Kaarkoski, 2018, 69.

⁷⁹ Roberts, 26.6.2016, The Daily Telegraph.

Ranskan vallankumouksen ja EU-eron kansanäänestyksen vertailu herättää pohtimaan kirjoittajan väitettä. Voiko Brexit-äänestys olla vaikuttavampi kuin vallankumous? Ranskan vallankumous päättyi väkivaltaan ja verenvuodatuksen, miltä onneksi Brexit-äänestyksen jälkimainingeissa vältyttiin. Ranskan vallankumous 1789 nosti ”demokratian” osaksi aikalaiskeskustelua, vaikka itse vallankumoukselliset eivät juurikaan kutsuneet itseään demokraateiksi tai ajamiaan asioita demokratiaksi. Huolimatta vallankumouksen verisestä kaiusta, 1800-luvulle tultaessa ”demokratian” kaiku oli positiivisempi kuin vallankumousta ennen.⁸⁰

EU-kriittiset ja EU-päätökset tuomitsevat kansanäänestykset eivät 2000-luvulla ja sitä ennen ole tavattomia, esimerkiksi Tanska alun perin torjui Maastrichtin sopimuksen kansanäänestyksellä. Britannian EU-eron kansanäänestyksen seuraukset ovat tähän esimerkkiin verrattuna toki ennennäkemättömät. Kyseessä on EU-suhteiden ja EU:n toiminnan laaja kyseenalaistaminen, minkä kaikki historialliset vaikutukset eivät 2020-luvun alussa vielä ole käyneet toteen, mutta on liioittelua sanoa, että äänestyksen lopputulos olisi tuonut samalla tavalla tietoisuuteen kokonaan uuden keskustelun, kuten Ranskan vallankumous teki.

The Guardianin lukijakirjeitä kokoavassa artikkelissa Martin Graville kritisoi Britanniaa demokratian puutteesta siinä tapauksessa jos parlamentti kieltäytyisi noudattamasta kansanäänestyksen tulosta:

”—it would be a cause for massive loss of respect for the UK should the political system overrule the will of the people. —enable the will of the majority. It is called democracy.”

81

Gravillelle kunnioituksen menetys olisi valtiona Britannialle se hinta, jonka valtio joutuisi maksamaan poliittisen systeemin ajaessa kansanäänestyksen tuloksen yli. Kansan tahto ja enemmistön tahto tässä tapauksessa ovat tärkeämpiä tälle kirjoittajalle, kuin koko Britannian poliittinen systemi. Tämä kuulostaa suhteellisen radikaalilta mielipiteeltä Britannian parlamentaarisen demokratian kontekstissa. Kirjoittaja ei myöskään parlamentin historiapolitiikan käyttäjien tapaan puhu parlamentista, vaan nimenomaan viittaa tähän järjestelmään poliittisena systeeminä. Demokratian ydin vaikuttaisi hänelle olevan enemmistön tahdon toteuttaminen, eikä niinkään edustuksellinen demokratia. Hän käyttää tässä kyseisessä lainauksessa suoran demokratian historiapolitiittista narratiivia joka perustuu hänen omaan, historiaan sidottuun, tulkintaansa demokratiasta. Historiapolitiikalla Graville pyrkii vahvistamaan argumenttiaan suoran demokratian ja kansan tahdon kunnioittamisesta.

---

⁸⁰ Innes, Philp, 2018, 21–22.

⁸¹ Graville, 27.6.2016, The Guardian.

Graville syyttää jo etukäteen Britannian hallitusta epäluotettavaksi, jos he eivät kuuntele kansanäänestyksen lopputulosta. Näin Britannia itse kääntyy epädemokraattiseksi. Kirjeen kirjoittajan mielestä demokratiassa on kyse suorasta enemmistödemokratiasta, ei niinkään brittiläisestä edustuksellisesta demokratiasta. Kirjeen kirjoittajan voi myös tulkita käsittelevän poliittista systeemiä erillisenä entiteettinä kansan tahdosta, joka kuitenkin toteuttaa kansan tahtoa, mutta ei automaattisesti, eikä itsekseen ainakaan demokraattisesti.

The Daily Telegraphissa historiapolitiikkaa suoran demokratian yhteydessä käytetään esittämään kansanäänestys ja itse suora demokratia positiivisessa valossa. Kansanäänestys näyttäytyy kirjoittajien artikkeleissa odotettuna vastalauseena vallitsevalle järjestykselle, jota korostetaan historiapoliittisesti vetämällä yhtäläisyyksiä esimerkiksi Ranskan vallankumoukseen, taisteluun naisten äänioikeudesta ja Britannian voitokkaiden protestien historialliseen jatkumoon.

The Guardianin esimerkissä suora demokratia näyttäytyy enemmän negatiivisena ja artikkelin historiapoliittisena tekona kirjoittaja vetoaakin Britannian edustuksellisen demokratian traditioon, joka hänen mielestään viestii sitä, että suora kansanäänestys ei kuulu brittiläiseen perinteeseen ja näin äänestyksen tulos ei olisi niin merkittävä kuin parlamentissa siitä pidettävä äänestys. The Guardianista nostetussa lukijakirjeessä kuitenkin on esillä The Daily Telegraphin tyylistä narratiivia suoran demokratian merkityksestä kansan tahtona, jota valtion tulisi noudattaa. Tiivistettynä, The Daily Telegraphissa kirjoittajat käyttävät suoran demokratian historiapolitiikkaa tukeakseen suoraa demokratiaa, kun taas The Guardianin esimerkeissä tätä historiapolitiikkaa käytetään suoran demokratian väheksymiseen, sekä korostamiseen toisen esimerkin perusteella.

5. Edustuksellisen demokratian sekä parlamentin historiapolitiikka

Yleisellä tasolla edustuksellinen demokratia viittaa laajasti vallalla olleeseen eurooppalaiseen malliin edustuksellisesta demokratiasta, jonka voi katsoa olevan perua 1800-luvun puolivälistä. Tällöin ”demokratia” alkoi merkitä jotain muutakin kuin sivistymättömien massojen tyranniaa.⁸² Parlamentti on eroteltu näin brittikontekstissa erilleen, koska brittiläinen parlamentti on vanha instituutio, joka ei tutkijoiden mukaan perinteisesti ole ajateltu suoraan aristokraattisena tai monarkistisena, vaan ennemminkin sekamuotoisena hallintomuotona, erityisesti 1800-luvulla.⁸³

Britannian parlamentin ja perustuslain historiapoliittinen narratiivi on osa edustuksellisuuden historiapoliittista narratiivia, koska kirjoittajat eivät brittiläisessä yhteydessä juurikaan puhu edustuksellisuudesta parlamentista irrotettuna. Parlamentin edustuksellisuudella on pitkät perinteet,

---

⁸² Kurunmäki, Nevers, te Velde, 2018, 4.

⁸³ te Velde, 2018, 51.

vaikka sen merkitys onkin muuttunut historian aikana useasti. Yleensä parlamenttiin liitetään myös suvereniteetin eli itsemääräämisoikeuden tärkeys ja viitataan sen pitkään traditioon. Suvereniteetin historiapolitiittinen narratiivi on niin laaja, että se on erotettu omaksi historiapolitiittiseksi narratiivikseen, joka käsitellään myöhemmin tässä tutkimuksessa.

The Guardianin 27. kesäkuuta 2016 julkaistusta lukijakirjekokoelman lukijakirjeestä, jonka on kirjoittanut Oxfordin sosiaalipolitiikan professori Robert Walker, huokuu luottamus brittiläisiä parlamentaarikkoja ja brittiparlamenttia, sekä edustuksellista demokratiaa kohtaan. Tästä huolimatta kirjoittaja kritisoi sitä, että Britannialta puuttuu kirjoitettu perustuslaki:

”We, of course, are denied the protection of a written constitution. –we live in a representative democracy. As such we entrust MPs to apply their intellect, experience and beliefs—“⁸⁴

Britannian perustuslaki on myös suhteellisen erikoinen, koska kyseessä ei ole kirjoitettu perustuslaki, Britannia on yksi kolmesta⁸⁵ valtiosta, jolla ei ole kirjoitettua perustuslakia. Kirjoitetun perustuslain sijaan on kokoelma joustavia käytäntöjä. Lähin vastine perustuslaille on vuoden 1689 *Bill of Rights*, joka takaa parlamentin suvereniteetin ja itsenäisyyden suhteessa kansaan ja suhteessa monarkkiin, sekä joidenkin mielestä vuoden 1707 *Acts of Union*, joka yhdisti Englannin ja Skotlannin Britanniaksi. Perustuslain puuttumiselle löytyy kaksi syytä: Britannialla ei ole ollut ”perustuslaillista hetkeä”, jona uusi valtio olisi syntynyt vanhan tilalle historiallisten mullistusten seurauksena. Tämän lisäksi parlamentin suvereniteetti, joka kiteytyy *Bill of Rights*issa, on Britannian politiikan kantava ydinajatus, ja se on koettu sellaisenaan riittäväksi brittiläiselle yhteiskunnalle.⁸⁶ Perustuslaki ja perustuslaillisuus ovat tärkeä osa Brexit-keskustelua ja parlamentin toimivaltuuksia, mahdollisesti juuri siksi että perustuslain sisältö heijastaa enemmän joustavia poliittisia ihanteita, kuin poliittisia käytäntöjä.

Samanlainen Robert Walkerin ilmaisema usko parlamenttiin ja edustukselliseen demokratiaan näkyy saman kirjekokoelman kahdessa muussakin lukijakirjeessä:

”—parliament has a democratic and moral duty to step in and express its own opinion in a vote on Brexit.”⁸⁷

---

⁸⁴ Walker, 27.6.2016, The Guardian.

⁸⁵ Kaksi muuta ovat Uusi-Seelanti ja Israel.

⁸⁶ Bogdanor; Khaitan; Vogenauer, 2007.

⁸⁷ Muller, 27.6.2016, The Guardian.

“Those promoting a leave vote—do not represent a party and certainly not a government.”⁸⁸

Kyseessä on lukijakirjekokoelma Brexit-äänestyksen jälkeiseltä ajalta, joten on tulkittavissa, että kirjoittajat kokevat itsensä suoran demokratian pettäviksi heidän kannattamansa kannan häviön jälkeen, joten suoran demokratian pettäessä he laittavat luottamuksensa parlamenttiin ja edustukselliseen demokratiaan. Heidän käsityksensä demokratian ytimeistä ja merkityksellisyydestä on ainakin näiden esimerkkien perusteella kiinni edustuksellisessa demokratiassa.

Nämä kirjoittajat käyttävät edustuksellisen demokratian narratiivia asettaakseen Brexit-äänestyksen lopputuloksen kyseenalaiseksi. The Guardian lehtenä kannatti *Britain Stronger in Europe*-kantaa, eli vastusti *Leave*-vaihtoehtoa, joten tämä ei ole lehden lukijoiltakaan yllättävä kanta. Toki, vetoamalla edustuksellisen demokratian tärkeyteen ja epäillessään suoraa demokratiaa he ottavat osaa historiapolitiiseen narratiiviin edustuksellisen demokratian hyvydestä. Tässä kohtaa nähdään, kuinka historiapolitiikkaa on mahdollista käyttää myös tiedostamattaan.⁸⁹

Historiapolitiikan käyttö tiedostamatta perustuu hyvin vahvaan historiakulttuuriin, jossa puhujan on turvallista olettaa että hänen tekemänsä viittaukset historiaan ja historialla perustellut argumentit ymmärretään. Kun historiakulttuuri on laajalle levinnyttä ja tiedostavaa, on puhujan myös turvallista olettaa, että hänen argumenttinsa ymmärretään juuri sillä tavalla, kuin hän haluaa. Britannian historiakulttuuri on hyvin tietoinen omasta menneisyydestään, omasta historiastaan ja sen merkityksestä. Se näkyy GCSE-kokeiden kertauskirjassa, joka antaa ymmärrystä siitä, millä tavalla ja millä tasolla Britannian koulujärjestelmä opettaa valtion omaa historiaa. Kirja käsittelee Britannian historiaa keskiajalta eteenpäin laajasti ja tehtävät, joita opiskelijaa kehoitetaan tekemään kertauksena, ovat laajoja ja syväluotaavia. Ne tähtäävät aihealueiden syvälliseen ymmärtämiseen ja laajojen kokonaisuuksien sekä syy-seuraus-suhteiden hahmottamiseen. Esimerkiksi Englannin ja Espanjan suhteita 1500-luvun lopussa käsitellään selittämällä huonontuvien suhteiden syitä, ja ne pitää laittaa tärkeysjärjestykseen ja perustella.⁹⁰

Charles Moore kommentoi Brexit-äänestyksen alla The Daily Telegraphissa tulevaa äänestystä, demokratiaa ja brittiläisen parlamentin paikkaa demokratiassa erityisesti suhteessa EU:hun. Hänen artikkelissaan on runsaasti historiapolitiikkaa, erityisesti parlamentin historiapolitiikkaa, josta paras esimerkki on alla olevassa lainauksessa:

---

⁸⁸ Chapman, 27.6.2016, The Guardian.

⁸⁹ Torsti, 2008.

⁹⁰ Slater; Wright; Waugh; 2019, 73.

“--MPs are not just the butt of our insults, but the people to whom we entrust something important—This is more deeply felt in Britain than in almost any other country because we worked all this out long ago”⁹¹

Parlamentarismi ja parlamentin merkitys kussakin poliittisessa kontekstissa on aina maasidonnaista, tavalla, joka on kehittynyt riippuen parlamentin ja valtion historiasta.⁹² Moore ei sinällään ole väärässä, koska Britannian parlamentti on vanhempi kuin muut eurooppalaiset parlamentit, joten se käsitteli monia parlamentaarisen mallin ongelmia aikaisemmin kuin muut maat. Esimerkiksi ajatus ministerien ja koko hallituksen vastuusta vaaleilla valitulle parlamentille, joka edustaa kansan tahtoa, juurtui Britannian parlamenttiin jo 1700-luvulla.⁹³

Lainauksessa kirjoittaja käyttää historiapolitiikkaa brittiläisten parlamenttiedustajien tärkeyden korostamiseen, koska heidän tärkeytensä on Mooren mielestä Britanniassa ymmärretty paremmin kuin muualla Euroopassa. Myös parlamentin tärkeys on samaan tapaan Britanniassa tiedetty jo kauan ja lähtökohtaisesti, tulisi hänen mielestään muistaa vieläkin. Tällä historiapolitiikalla Moore argumentoi parlamentin äänen kuulemisen puolesta ja sen kautta haluaa korostaa sitä, kuinka parlamenttia olisi kuultava EU-erosta puhuttaessa, eikä vain turvaututtava kansanäänestykseen. Artikkelin jatkuu lainauksen jälkeen Britannian lyhyellä historiikilla, jossa Moore muun muassa käsittelee sekamuotoista hallintoa. Parlamentin edustajat (MP:t) ovat kirjoittajalle jotain, jolle äänestäjät antavat jotain tärkeää.

Erityisen kiinnostavana pidän Mooren kommentissa sen tapaa korostaa sitä, kuinka pitkään edustuksellisen demokratian ja parlamentin merkitys on ymmärretty Britanniassa. Tämä on malliesimerkki brittiläisestä ja jopa englantilaisesta erikoislaatuusajattelusta. Tämä tarina Britannian erikoislaatuudesta on tarina saarivaltion jatkuvuudesta ja vakaudesta verrattuna muuttuvaan ja epävakaiseen mannermaahan, eli muuhun Eurooppaan. Se on vanhojen instituutioiden, kuten parlamentin ja erikoislaatuisten itsemääräämisoikeuden, hitaan kasvun tarina. Timothy Garton Ash pohtii sitä, kuinka tämä brittiläisen ja englantilaisen erityislaatuisuuden tarina on juontaa juurensa historiankirjoituksessa 1800-luvulle, mutta ”1000-vuotisen historian” tarinan ja mielikuvia toistavat kertomukset historiankirjoituksessa ja kouluopetuksessa olivat vielä vaikuttamassa kokonaisten sukupolvien kuvaan brittiläisyydestä 1950- ja 1960-luvuilla.⁹⁴ Koska brittiläinen usko omaan erikoislaatuuteen elää yhä niin vahvasti ihmisten mielissä, ei ole mikään

---

⁹¹ Moore, The Daily Telegraph, 18.6.2016.

⁹² Ihalainen, 2016, 19.

⁹³ Ihalainen, 2016, 24.

⁹⁴ Ash, 2001, 6-7.

ihme että se heijastuu myös historiapoliittisiin narratiiveihin. Voisi jopa sanoa, että tämä erikoislaatuisuus on yksi rakennuspala brittiläisessä historiapolitiikan käytössä.

Owen Bowcottin kirjoittamassa The Guardianin artikkelissa käsitellään Brexit-äänestyksen jälkeistä aikaa ja parlamentin roolia eroprosessin aloittamisessa. Bowcott on haastatellut useita parlamentin ja historian asiantuntijoita artikkeliinsa. Nostan tässä huomattavimmat lainaukset artikkelista esille. Philip Kolvin sanoi haastattelussaan:

”Parliament is sovereign and the guardian of our democracy. MPs are elected to exercise their best judgement--.”⁹⁵

Tässä lainauksessa parlamentin ja edustuksellisuuden narratiiviin on lisätty idea parlamentin suvereniteetistä. Kolvin viittaa tähän suvereniteettiin korostaakseen sitä, kuinka parlamentin pitäisi olla riippumaton muusta poliittisesta vaikuttamisesta. Tämä sisältää myös kansanäänestyksen, eikä hän ole tyytyväinen siihen, kuinka Cameron sitoutui noudattamaan kansanäänestyksen lopputulosta.

Samassa artikkelissa Aidan O’Neill kommentoi Brexit-äänestyksen jälkeistä poliittista todellisuutta seuraavasti:

“—a consensus needs to be built--Fully informed discussions and deliberations within and between our parliaments is the only proper constitutional way to achieve this[EU-ero].”⁹⁶

Haastateltavat käyttävät parlamentin, edustuksellisuuden ja perustuslain narratiivia perustellakseen sitä, miksi lopullinen päätös EU-erosta kuuluisi kansanäänestyksen jälkeen parlamentille ja kuinka päätöksellä olisi oikeus mennä kansanäänestyksen lopputulosta vastaan. Lainausta muistuttaa lukijaansa brittiläisen demokratian edustuksellisuudesta parlamentissa ja perustuslaillisuuden tärkeydestä.

Haastateltavan mielestä brittiläisen parlamentin itsenäisyys vaikuttaisi olevan avain brittiläiseen demokratiaan. ”Parliament is sovereign AND the guardian of our democracy”. Koska, kuten edellä on mainittu, parlamentti on lähestulkoon ainoa perustuslaillinen poliittinen elin brittiläisen poliittisen järjestelmän mukaan, joten tämä näkökanta ja sen historiapoliittisuus eivät ole mikään ihme.

O’Neillin viittaus ”keskustelusta ainoana oikeana perustuslaillisena tapana saavuttaa [EU-ero]” viittaa parlamentin tärkeimpään toimintamekanismiin, eli keskusteluun. Ainoa oikea perustuslaillinen

---

⁹⁵ Bowcott, 11.7.2016, The Guardian.

⁹⁶ Bowcott, 11.7.2016, The Guardian.

tapa (only proper constitutional way) viittaa tulkintani mukaan tämän keskustelun ja väittelyn mahdollistavaan rakenteeseen, eli parlamentaarisen keskustelun etikettiin. Etiketti viittaa tiettyyn tapaan, jolla edustajat parlamentissa puhuvat, muotoilevat puheenvuorojaan ja niin edespäin. Etiketti mahdollistaa lähtökohtaisesti vapaan ja reilun ympäristön parlamenttikeskustelulle, jotta radikaalistikin erilaiset näkökulmat ja mielipiteet voisivat kohdata rauhallisesti.⁹⁷ Tämän perusteella voi todeta, että kansanäänestys EU-jäsenyydestä vaikutti Britannian suuntaan tämän parlamentaarisen menettelyn ohi, tämän artikkelin perusteella siis epäperustuslaillisesti.

The Guardianin artikkeleista myös toisessa, Geoffrey Robertsonin ”How to stop Brexit: get your MP to vote it down”. ilmenee parlamentin narratiivin käyttöä argumenttina historiapolitiisessa merkityksessä.⁹⁸ Tämä artikkeli on kiinnostava parlamentin historiapolitiikan kannalta, koska Robertson puhuu suoraan siitä, millainen brittiläinen poliittinen systeemi hänen näkemyksensä mukaan on, ja kuinka tärkeä osa parlamentti ja edustuksellinen demokratia sitä ovat. Artikkelista huomaa jännitteen tämän edustuksellisen demokratian ja Brexit-kansanäänestyksen edustaman suoran demokratian välillä. Suhtaudun artikkeliin brittiläistä parlamenttia käsittelevän historiapolitiisesta narratiivin kiteytymänä, mikä näkyy tässä lainauksessa:

”Democracy has never meant the tyranny of the simple majority, much less the tyranny of the mob—Democracy entails an elected government, subject to certain checks and balances, such as the common law and the courts, and an executive ultimately responsible to parliament, whose members are entitled to vote according to conscience and common sense.”⁹⁹

Robertson viittaa lainauksessa ideaan siitä, että demokratia ei olisi ikinä edustanut massatyranniaa ja että demokratia olisi aina edustanut brittiläistä, parlamentaarista demokratiaa. Tämä ei historiallisesta näkökulmasta pidä paikkaansa, demokratia on edustanut massatyranniaa, jonka ei ole nähty sopivan yhteen hallinnon kanssa. 1700-luvulla demokraatti ja demokratia olivat termejä, joita poliitikot käyttivät poliittisista vastustajistaan näiden mustamaalaamiseksi.¹⁰⁰ Robertsonin määrittelemässä demokratiassa on enemmänkin kyse sekamuotoisesta hallinnosta, jossa on edustuksellisuuden lisäksi aristokraattisia ja monarkistisia elementtejä. Britannian poliittista järjestelmää kuvailtiin erityisesti

---

⁹⁷ Palonen, 2016, 230.

⁹⁸ Robertson, 28.6.2016, The Guardian.

⁹⁹ Robertson, 28.6.2016, The Guardian.

¹⁰⁰ Innes; Philp, 2018, 19.

1800-luvulla sekamuotoiseksi hallinnoksi, vaikka termin käyttö tippuikin käytöstä, eivät nämä hallinnon piirteet hävinneet mihinkään.¹⁰¹

Kirjoittaja käyttää tulkintaansa brittiläisen demokratian perinteestä kritisoidakseen Brexit-kansanäänestystä, koska sen lopputulos ei ollut parlamentaarinen tai äänestetty edustuksellinen demokratian piirissä, vaan kyseessä on suora demokratia, joka tässä lainauksessa vertautuu ”mielettömään” joukkovaltaan: ”tyranny of a simple majority”, valtaosan tyrannia.

Tämä artikkeli puhuu siitä, kuinka itse kansanäänestys, eli suora demokratia, on brittiläisen edustuksellisen demokratian perinteen vastainen eikä monimutkaiseen poliittiseen päätöksentekoon sopiva. Kirjoittaja nojaa demokratiaan, parlamenttiin ja perinteikkääseen perustuslakiin samaan aikaan ja pyrkii näiden kautta käyttämällänsä historiapolitiikalla saattamaan koko kansanäänestyksen ja sen kautta sen tuloksen kyseenalaiseksi. Lopussa hän kehottaa lukijaa vaikuttamaan omaan edustajaansa parlamentissa, ”kuten on ollut tapana”. Tälle kirjoittajalle edustuksellinen demokratia ja sen perinne on tämän tekstin perusteella hyvin vakuuttava historiapolitiittinen argumentti, jolla hän pyrkii viemään uskottavuuden Brexit-äänestyksen tulokselta.

Idea siitä, että Britannian parlamentti edustaa niitä, jotka sinne edustajansa äänestävät ja vielä laajemmin kansaa on suhteellisen vanha idea. 1600-luvun lopulta lähtien parlamentin ja kansan suhde on ollut kansan edustamiseen keskittyvä.¹⁰² The Daily Telegraphissa tätä samanlaista parlamentin ja edustuksellisuuden historiapolitiittista narratiivia ilmenee muutamassa eri artikkelissa. Ensimmäisenä on Peter Dominiczakin kirjoittama Boris Johnsonin haastattelu, jota kirjoittaja on höystänyt omilla kommenteillaan. Artikkelissa esiintyvä historiapolitiikka on Johnsonin esittämää. Boris Johnson nousi Britannian pääministeriksi 2018, Theresa Mayn erottua. Johnson kannatti *Vote Leave*-leiriä, mutta pysyi konservatiivipuolueen jäsenenä. Tämän artikkelin analyysissä on sen haastatteluluonteentakia kyse siitä, mitä Boris Johnson haastattelussa sanoi ja miten hän käytti historiapolitiikkaa.

Esimerkiksi alla olevassa lainauksessa Johnson käyttää parlamentin itsenäisyyttä, joka siis itsessään on historiapolitiittinen kannanotto brittiläisessä kontekstissa, asiana, jota *Remain*-kampanja yrittäisi puolustaa EU-jäsenyyden jatkuessa, mutta Johnsonin mielestä *Remain*-kampanjan edustajat tulisivat epäonnistumaan tässä:

---

¹⁰¹ te Velde, 2018, 42–43.

¹⁰² Seaward; Ihalainen, 2016, 40.

”All they[The Remain campaign] are saying is to stay in and we’ll do our best to make sure that Britain’s parliamentary independence isn’t eroded faster than we can possibly imagine.”¹⁰³

Myös toisessa The Daily Telegraphin artikkelissa Charles Moore, monen muun historiapolitiittisen narratiivin lisäksi, käyttää parlamentin ja myös edustuksellisen demokratian historiapolitiikkaa. Hän rakentaa artikkelin läpi laajaa historiapolitiittista narratiivista, jossa brittiläisen parlamentaarisen systeemin erityislaatuisuus ja kansan kyky vaikuttaa siihen on paraatipaikalla. Hän tekee tämän luomalla kappaleen mittaisen historiapolitiittisen narratiivin siitä, kuinka ennen oli kaikki paremmin, painotus erityisesti 1900-luvulla. Suoran demokratian ja koko demokraattisen järjestelmän suureksi onnistumiseksi Moore nostaa toista maailmansotaa seuranneet vaalit, joissa Winston Churchill äänestettiin parlamentista ulos ja labour-puolue sai enemmistön vaaleissa.

“The people chose their lawmakers peacefully and sent them to Parliament.—When people grew tired of those they had put in, they got rid of them and put in others. The classic example was in 1945, when the people voted out their war hero—Right of wrong, this was a confident, orderly assertion of the popular will that only parliamentary democracy can sustain.”¹⁰⁴

Moore korostaa parlamentaarisen demokratian tehtävän olevan kansan tahdon täyttäminen. Parlamentarismien ytimessä vaikuttaa Mooren mielestä olevan äänestäjien kyky vaihtaa vaaleilla valitut edustajat huolimatta seurauksista. Hän painottaa useaan otteeseen kansan roolia demokratiassa, brittiläistä demokratiaa ja erityisesti suoraa demokratiaa ja sen tärkeyttä. EU on hänenkin artikkelissaan epädemokraattinen, mikä ei sovi Mooren mielestä luonnostaan demokraattiselle Britannialle. Alla olevassa lainauksessa hän esittää, kuinka EU olisi rakennettu vastustamaan tätä brittiläistä perustuslaillisuutta:

”The European Union was and is deliberately constructed to frustrate that will. Its government is not formed from a parliament or even by a vote. Its rulers cannot be collectively kicked out by electors.”¹⁰⁵

Kirjoittaja korottaa kansan jonkinlaiseksi yhtäläiseksi, lähes myyttiseksi, toimijaksi, joka omilla voimillaan on muokannut Britannian suuntaa historiassa. Kansa historian toimijana ja sen myötä kansallistunteen, ylpeyden, herättäminen lukijassa vaikuttaa olevan kirjoittajan päämäärä tässä

---

¹⁰³ Dominiczak, 23.6.2016, The Daily Telegraph.

¹⁰⁴ Moore, The Daily Telegraph, 18.6.2016.

¹⁰⁵ Moore, The Daily Telegraph, 18.6.2016.

artikkelissa. Brexitin suhteen kirjoittaja mahdollisesti haluaa tekstillään luoda tilan, jonka lukija liittäisi tähän pitkään historian jatkumoon, jossa kansa päättää ja äänestää ulos heidät pettäneet päättäjät. EU on rakennettu kirjoittajan mielestä vastustamaan tätä peribrittiläistä tahtoa.

Kirjoittaja käyttää artikkelissa omaa uskoaan kansan suvereniteettiin tukeakseen parlamentin historiapolitiittista narratiivia ja lisäämään sille merkitystä. Hän uskoo, että kansan suvereniteetin tulisi olla vahva suhteessa parlamentin suvereniteettiin. Samanlaista keskustelua käytiin parlamentissa Brexit-äänestyksen alla, kun *the people*-käsitettä käytettiin suvereniteetin yhteydessä kun konservatiivien parlamenttijäsen käytti puheenvuoron todetakseen, että suvereniteetti asuu kansassa (the people) ja se delegoidaan parlamentille aina viiden vuoden jaksoissa.¹⁰⁶

Brittiläinen kansallistunne ja ylpeys omasta hallinnosta ja historiasta, johon yllä oleva artikkeli vetoaa vahvistaakseen argumenttiaan, näkyy myös GCSE-kokeiden kertauskirjassa joka on tarkoitettu vuoden 2019 kokeisiin. Britannian historia on tietenkin iso osa koealuetta, siinä on myös painotettu erityisesti brittiläisiä keksintöjä ja saavutuksia esimerkiksi lääketieteen saralla. Myös britti-imperiumin ajalta on runsaasti koealuetta, joka keskittyy pääasiassa kuningatar Elizabethin valtakauten ja sen yksityiskohtien ja kronologian ymmärtämiseen, sekä sotavoittoihin Espanjaa vastaan.¹⁰⁷ Kotimaan historian tunteminen ja painottaminen kuuluu maan historianopetukseen, mutta kirjasta paistaa tästä huolimatta ylpeys brittiläisistä saavutuksista. Sen läsnäolo opetuksessa kertoo omalta osaltaan, kuinka vaikuttavaa sen käyttö on historiapolitiikan yhteydessä.

Edustuksellisen demokratian ja parlamentin historiapolitiittinen narratiivi on hyvin samanlainen The Daily Telegraphissa ja The Guardianissa. Kummankin lehden kirjoittajat käyttävät narratiivia positiivisessa mielessä ja viittaavat brittiläiseen parlamentaariseen traditioon ja sen pitkään historiaan ja arvokkuuteen. Mutta The Guardianin kirjoittaja käyttää tätä historiapolitiittista narratiivia perustallakseen argumenttia kansanäänestystä vastaan ja parlamentin vaikutusvallan puolesta. Kirjoittaja korostaa artikkelissa sitä, kuinka parlamentilla olisi valta mennä kansanäänestystä vastaan ja kuinka siitä on äänestettävä parlamentissa. The Daily Telegraphin kirjoittaja käyttää tätä historiapolitiittista narratiivia EU-eron puolustamiseen. Hän korostaa sitä, kuinka juuri arvokkaan historian takia Britannian parlamentin tulisi erota EU:sta.

The Guardianin kirjoittajat käyttävät tätä historiapolitiittista narratiivia korostaessaan parlamentin jäsenten kykyä ilmaista kantansa ja keskustella riippumattomina heidän äänestäjistään sekä kuvaillessaan demokratian luonnetta, joka heidän mielestään on pohjimmiltaan edustuksellinen ja

---

¹⁰⁶ Häkkinen, Kaarkoski, 2018, 75.

¹⁰⁷ Slater; Wright; Waugh; 2019.

kiteytyy parlamentissa, ei suorassa demokratiassa ja kansassa. Tätä käytetään Brexit-äänestyksen merkityksen ja lopputuloksen vähättelemiseen. The Daily Telegraphin kirjoittajat käyttävät tätä historiapolitiikkaa ja Britannian parlamentin historiaa ja itsenäisyyttä lisäksi argumentoidakseen EU:n epädemokraattisuudesta ja sen uhasta tälle brittiläisen parlamentin ja demokratian perinteelle. Onkin kiinnostavaa, kuinka samalla tavalla kummankin lehden kirjoittajat käyttävät näitä narratiiveja, vaikka perustelevatkin vastakkaisia näkemyksiä.

Tässä analyysissä ilmi tulleet tulkinnat, tärkeimpänä se, kuinka kummatkin *Leave* ja *Remain*- kantoja kannattavat kirjoittajat kummassakin lehdessä käyttävät parlamentin ja edustuksellisuuden historiapolitiittista narratiivia samalla tavalla, on ilmennyt myös muissa tutkimuksissa. Keskustelua EU-erosta kansanäänestyksen alla varjostivat vakiintuneet euroskeptiset ja Britannian erikoislaatuisuutta korostavat diskurssit myös parlamentissa ja EU jäsenyyden ja EU eron kannattajien keskuudessa käytettiin näitä argumentteja kummankin kannan perusteluun.¹⁰⁸

6. EU:n ja Britannian vertailun historiapolitiikka

EU:n ja Britannian vertailu pitää tutkimusaineistossa sisällään EU:n ja Britannian demokratian historiapolitiittisen narratiivin, joka jakautuu kolmeen ala-narratiiviin: EU:n muodostamaan uhkaan Britannian demokratialle ja itsemääräämisoikeudelle: tämän narratiivin mukaan EU on epädemokraattinen järjestelmä, jossa ihmisillä ei ole todellista valtaa, joten Britannian demokratian, itsenäisyyden ja perustuslain velvoittamana olisi brittien lähde EU:sta. Toinen ala-narratiivi käsittelee EU:ta osana brittiläisen demokratian perinnettä. Tässä narratiivissa EU nähdään demokraattisena järjestelmänä ja siihen kuulumisen ja sen sisällä vaikuttaminen, sekä sen muuttaminen paremmaksi ovat osa brittiläistä demokratian traditiota ja näin EU:sta ei pitäisi lähteä. Kolmas ala-narratiivi käsittelee EU:n byrokraattisuutta ja sen haitallista vaikutusta koko unionin ja Britannian demokratialle.

Vaikka harvat tutkimusaineiston artikkelit viittaavat EU:n toimielimiin nimeltä, on tarpeellista avata lyhyesti niistä tärkeimmät tähän EU:n toimirakenteen ja toiminnan ymmärtämiseksi, koska EU:n demokratiavajeesta keskusteltaessa viitataan nimenomaan toimielinten epädemokraattisuuteen. Tämän kannalta tärkeimmät elimet ovat Euroopan parlamentti, Euroopan komissio sekä Eurooppa-neuvosto.

Euroopan parlamentti koostuu kunkin jäsenmaan suorilla vaaleilla valituista edustajista, joita kutsutaan MEP:ksi, lyhennys sanoista Member of European Parliament. MEP:jä on Britannian EU-eron jälkeen 705, ennen tätä heitä oli 751. MEP:it järjestäytyvät parlamentissa euro puolueisiin. EU-

---

¹⁰⁸ Wenzl, 2019, 44–45.

parlamentin lainsäädäntövaltaa on lisätty lukuisilla sopimuksilla, mutta Eurooppa-neuvostoa ei ole velvoitettu lainsäädännöllä noudattamaan parlamentin näkökantoja. Eurooppa-neuvosto määrittää EU:n yleiset poliittiset linjaukset ja neuvosto muodostuu EU-maiden hallitusjohdosta, joka pääministereistä tai muista johtajista. Näiden lisäksi neuvostoa johtaa Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja Euroopan komission puheenjohtaja. Euroopan komissio tekee lainsäädäntöesityksiä EU-parlamentille ja valvoo lainsäädännön toimeenpanoa. Erityisesti Euroopan komission ja Eurooppa-neuvoston valtaa suhteessa parlamenttiin on pidetty keskustelussa EU:n demokratiavajetta lisäävänä tekijänä.

6.1. EU:n uhka Britannian demokratialle historiapolitiikkana

Brittiläisten poliitikkojen harjoittama muuhun Eurooppaan suuntautuva kritiikki on suhteellisen perinteikäs tapa tehdä Britannian sisäpolitiikkaa. Samanlaista sisäpoliittista peliä oli ilmassa vuoden 1975 Euroopan yhteisön jäsenyyden kansanäänestyksen kohdalla.¹⁰⁹ Konservatiivien puolue on puhunut koko brittien Euroopan yhteisö-, ja myöhemmin EU-jäsenyyden ajan, EU:n ongelmista ja vallan siirtymisestä EU:lle ja pois Britanniasta.

Ei siis ole sinällään mikään yllätys, että erityisesti perinteisesti konservatiivilukijoiden suosima The Daily Telegraph sisältää runsaasti EU:n demokratian kritisointia ja Britannian demokratian uhkakuvia liittyen Brexit-äänestykseen. Toki, tässäkin tapauksessa lehtiä tulkitessa joutuu kohtaamaan sen todellisuuden, että on hankala arvioida lehden uutisoinnin vaikutuksia sen lukijoihin. Ei voi varmasti sanoa, ovatko The Daily Telegraphin, tai sen puoleen The Guardianinkaan lukijat, jotain tiettyä mieltä, koska he lukevat lehteä, vai lukevatko he lehteä, koska lehdessä on jo valmiiksi heidän mielipidettään edustavaa sisältöä.¹¹⁰

The Daily Telegraphin artikkelissa Steven Swinford haastattelee kabinettiministeri Priti Patelia. Tässä artikkelissa haastateltava käyttää epädemokraattisen EU:n historiapolitiittista narratiivia, aikaisemmin tässä tutkimuksessa käsitellyn suoran demokratian historiapolitiittisen narratiivin lisäksi. Narratiivi näkyy parhaiten alla olevassa lainauksessa:

”Emmeline Pankhurst and the suffragettes did not fight to have the right to vote on who governs them, only to then see those decisions surrendered to the EU’s undemocratic institutions and the political elite.”¹¹¹

---

¹⁰⁹ Liddle, 2015, 126.

¹¹⁰ Thomas, 2005, 4.

¹¹¹ Swinford, 8.3.2016, The Daily Telegraph.

Naisten oikeuksien toteutuminen on yhteydessä demokratian tilaan tälle haastateltavalle, ja EU ei ole tälle hänelle myöskään demokraattinen, eivät naisten oikeudet ja tasa-arvo voi toteutua EU:ssa. EU:n instituutiot ovat luonnostaan epädemokraattisia ja EU edustaa hänelle kaukaista poliittista eliittiä. Patel toteaaakin suoraan, että EU:ssa pysyminen kahlitsee naisten potentiaalia ja kunnianhimoa:

”While we remain in the EU, the potential and ambition of women is being held back”¹¹²

Toisessa lainauksessa haastateltava tuo esille, kuinka hallinnan takaisin ottaminen EU:lta Britannialle vahvistaisi demokratiaa ja naisten oikeuksia. Alla olevasta lainauksesta näkee parhaiten kuinka hän yhdistää naisten oikeudet ja demokratian:

“Our campaign to take back control from the EU will enhance our democracy and empower women in this country.”¹¹³

The Daily Telegraphin lukijakirjeartikkelissa Martin Gravillen kirjoittama lukijakirje syyttää Eurooppaa, ja tässä yhteydessä siis EU:ta, rajoittavaksi ja kapeakatseiseksi:

”Perhaps the more outward-looking path your[Britannian] citizens have chosen will free Britain of a parochial bland Europe”¹¹⁴

Britannia Gravillelle EU-eron jälkeen tulisi olemaan vapaa, koska Britannian kansalaiset osasivat tehdä tulevaisuuteen tähtäävän ja kauaskantoisen päätöksen. On kiinnostavaa miten Graville ei laita minkäänlaista kunniaa päätöksestä muulle kuin kansalle. Hän myös puhuu suoraan Euroopasta, eikä EU:sta. Kirjoittaja myös puhuu tapahtumasta ulkopuolisena, viitatessaan Britanniaan ”teinä”.

Toisessa The Guardianin lukijakirjeessä Saville Kushner kirjoittaa lehden pääasiallista *Remain*-kantaa vastustavaa puhetta, joka käyttää epä-demokraattisen EU:n historiapolitiikkaa perustellakseen sitä, kuinka EU ei sovi Britannian demokratian historiallisiin arvoihin. Lukijakirjeiden kirjoittaja on sitä mieltä, että EU on epädemokraattinen ja Britannian demokraattista perinnettä:

”The EC[EU] has become an affront to the historic values of democracy and citizen rights championed by the UK”¹¹⁵

Tässä kirjoittaja vetoaa demokratian historialliseen arvoon, jota Britannia on ajanut ja kannattanut historiallisesti hänen mielestään. EU:ta kutsutaan näitä arvoja loukkaavaksi kokonaisuudeksi, tosin

---

¹¹² Swinford, 8.3.2016, The Daily Telegraph.

¹¹³ Swinford, 8.3.2016, The Daily Telegraph.

¹¹⁴ Graville, 27.6.2016, The Guardian.

¹¹⁵ Kushner, 18.2.2016; The Guardian.

kirjoittaja viittaa EU:hun sen vanhemmalla lyhenteellä, EC¹¹⁶. Historiapoliittiselta kannalta argumentti on kiehtova, koska kuten aikaisemmin on todettu, kansalaisten oikeudet ja demokratia eivät ole Britanniassa aina niinkään olleet kansalaisten oikeuksia kuin parlamentin oikeuksia ja valtaa suhteessa kuninkaaseen.

Tämä esimerkki ja koko epädemokraattisen EU:n narratiivi ja sen ympärillä käytävä keskustelu edustaa vahvasti ideaa EU:n demokratiavajeesta. EU on vuoden 2007 Lissabonin sopimuksesta saakka julistautunut edustukselliseksi demokratiaksi ja kertonut toimivansa demokraattisten periaatteiden mukaan. Demokratiavaje terminä viittaa prosessiin, jossa demokraattisesti kansanäänillä valittu poliittinen vaikutusvalta siirtyy epädemokraattisille ja ei-parlamentarisille päätöksentekojärjestelmille. Keskustelu EU:n demokratiavajeesta lähti kunnolla käyntiin 1980-luvun loppupuolella ja 1990-luvulla. Demokratiavajeesta tuli argumentti, jolla vastustettiin EU:n integraatiota, sillä myös oli ajettu vahvempaa europarlamenttia.¹¹⁷ EU:n demokratiavaje on yksi argumentti EU:n epädemokraattisuuden perustelussa ja sitä näkyikin tässä epädemokraattisuuden narratiivissa runsaasti.

Nigel Lawson kirjoittaa The Daily Telegraphin artikkelissaan ”The EU only exists to create a superstate. We have no place in it” EU:n luonteesta, jonka hän suhteuttaa mielikuvaansa Britanniasta ja brittiläisestä demokratiasta. Historiapoliittinen narratiivi tässä artikkelissa on brittiläisen itsemääräämisoikeuden ja epädemokraattisen EU:n historiapolitiikkaa joilla kirjoittaja argumentoi, että britit eivät voi olla oman erikoislaatuisuutensa takia osa EU:ta, koska EU:n perustarkoitus sotii brittien perusluonnetta, demokratiaa ja itsemääräämisoikeutta, vastaan.

”But it is abundantly clear that the EU as we know it now is profoundly undemocratic.— It is a matter of particular concern in the UK, with our addiction to freedom and democracy. And it is intimately connected to with something even older and even more fundamental: self-government.”¹¹⁸

Lawson viittaa omilla sanoillaan ”Britannian vapaus- ja demokratiariippuvuuteen”, joka on tässä yhteydessä hänelle perusteluna sille, miksi Britannia ei voi pysyä ”suunnattoman” epädemokraattisessa EU:ssa. Historiapoliittista argumenttia vahvistaa vielä viittaus ”vanhaan ja perustavanlaatuisen” itsehallintoon, joka itse perustelee Britannian demokraattisuutta kirjoittajalle.

---

¹¹⁶ European Community, suomeksi Euroopan yhteisö, eli EY.

¹¹⁷ Nevers, 289, 291.

¹¹⁸ Lawson, 3.5.2015, The Daily Telegraph,

EU:n epädemokraattisuus on kirjoittajalle myös täysin ilmiselvää, eikä hän tässä lainauksessa perustele tämän mielipiteensä syitä sen enempää.

Brittiläinen historiakulttuuri on, perustuen GCSE kokeiden historian kertauskirjaan, menneisyyden tiedostavaa ja sitä kunnioittavaa. Perustuen siihen, mitä toisen asteen koulutuksensa päättävien nuorten odotetaan osaavan kokeessaan, tämä päätelmä voidaan tehdä. Iso osa koealueesta käsittelee 1500–1800-lukujen Englantia. Kirjan sivuilla vallitsee tuttavallisuus historiallisia henkilöitä, kuten kuningatar Elisabethia kohtaan. Historia ei ole jotain, joka on tapahtunut ”jossain tuolla” vaan se on relevanttia, tuttua ja brittiläistä. Koealueessa on toki Euroopan historiaa, joka keskittyy pääasiassa toiseen maailmansotaan ja kylmään sotaan, ei samalla tavalla arjen historiaan ja kirjan historiankerronnan sävykään ei ole enää niin tuttavallinen.¹¹⁹ Kertauskirjan edustama tiedostava historiakulttuuri, joka sen perusteella vallitsee Britannian koulutuksessa antaa viitettä siitä, kuinka historiansa tiedostava artikkelienkin kirjoittajat ja lukijat todennäköisesti ovat. Siksi Lawsonin historiapolitiittiset viittaukset Britannian vapauteen ja niihin syihin miksi EU on ilmiselvästi epädemokraattinen, eivät todennäköisesti mene lukijoilta ohi.

Lawson on tämän artikkelin perusteella täysin vakuuttunut EU:n liittovaltioluonteesta ja siitä, että liittovaltion muodostaminen on EU:n perustarkoitus. Samalla hän haluaa lukijansa olevan vakuuttunut siitä, että EU on olemassa vain ja ainoastaan siksi, että Eurooppaan syntyisi liittovaltio, joka vastaisi Yhdysvaltoja. Tämän näkee alla olevassa lainauksessa:

”--in the background there has always been another political objective behind European economic integration, one which is now firmly in the foreground. This is the creation of a federal superstate European superstate, a United States of Europe”¹²⁰

Lawsonille demokratian merkitys vaikuttaisi olevan valtion, ja omalta osaltaan myös yksilön, itsemääräämisoikeus ja oikeus määrätä itse itsestään. Kirjoittaja kokee EU:n uhkana tälle itsemääräämisoikeudelle ja sen kautta koko brittiläiselle demokratialle.

Andrew Robertsin The Daily Telegraphin Boris Johnsonin haastattelussa on aikaisemmin käsitellyn parlamentin historiapolitiikan lisäksi epädemokraattisen EU:n historiapolitiikkaa. Johnson ilmaisee haastattelussa kaipuunsa suoraan demokratiaa ja viittaa kansaan, kansan tahtoon ja Britannian demokratiaan, jota EU:ssa oleminen hänen mukaansa rapauttaa:

---

¹¹⁹ Slater; Wright; Waugh; 2019, Lontoo.

¹²⁰ Lawson, 3.5.2015, The Daily Telegraph.

”It is about trusting the instincts of the British people, trusting in our democracy, trusting in the institutions that have evolved over a long time.—if we go on with being enmeshed in the EU it will continue to erode our democracy.”¹²¹

Johnson nostaa myös esille brittiläisten instituutioiden pitkän historian ja niiden perinteikkyyden. Kiinnostavaa on, kuinka brittiläiset poliittiset elimet ovat hänen sanojensa mukaan instituutioita kun taas EU:hun hän viittaa toistuvasti systeeminä koko haastattelun ajan. Brittiläinen historiallinen usko omiin poliittisiin järjestelmiin näkyy siis myös tässä haastattelussa.

Poliittisten instituutioiden vahvistuminen voidaan jäljittää erityisesti toista maailmansotaa seuraavaan aikaan. 1945 jälkeen demokratian tärkein pointti olivat vahvat instituutiot, eivät niinkään äänestäjät.¹²² Britannian parlamentti on hyvin vahva poliittinen instituutio ja se on ollut sitä hyvin pitkän aikaa. Se vahvistui edustuksellisenä laitoksena erityisesti 1700-luvun loppupuolella, kun parlamentin keskusteluja alettiin julkaisemaan lehdistössä.¹²³ Brittiläiset ovat tätä historiaa vasten tottuneet pitkän historian omaaviin instituutioihin, jotka ovat lähellä ja suhteellisen läpinäkyviä toiminnassaan. EU:n elimet ovat brittiparlamenttiin verrattuna hyvin kaukana ja ne ovat huomattavasti nuorempia kuin Britannian instituutiot, joten sekin osaltaan selittää sitä, miksi Johnson korostaa EU:n elinten systeemimäisyyttä.

Brittiläinen itsenäisyys ja brittiläinen demokratia ovat tämänkin haastattelun näkökulmasta uhattuna EU:n taholta: Johnson nimenomaan kuvailee demokratiaa EU:n alaisuudessa rikkinäiseksi ja sairaaksi. Tässä yhteydessä Brexititä tarjotaan ratkaisuksi ongelmaan:

”If we vote to Leave and take back control—restoring Britain’s seat on all sorts of international bodies, restoring health to our democracy and belief to our democracy.”¹²⁴

Johnsonin mielestä terve brittiläinen demokratia vaikuttaisi olevan kansainvälistä yhteistyötä, jota Britannia itse hallitsee. Hän myös viittaa Britannian paikan palauttamiseen ylikansallisen päätöksenteon elimissä, Johnson näin ollen kannattaa internationalismia. Vaikuttaisi siltä, että Johnsonin mielestä demokratia on parhaimmillaan suoraa demokratiaa ja suoraa vaikuttamista, siltä hallinnan takaisin ottaminen kuulostaa.

Tässä haastattelussa ilmenneellä kansainvälisyyttä ja kansainvälisen yhteistyötä käsittelevällä keskustelulla on historiallista taustaa Britannian parlamentin alahuoneessa. Konservatiivit ovat

---

¹²¹ Dominiczak, 23.6.2016, The Daily Telegraph.

¹²² Conway, 2018, 231.

¹²³ Seaward; Ihalainen, 2016, 43.

¹²⁴ Dominiczak, 23.6.2016, The Daily Telegraph.

keskimäärin puhuneet 1950-luvulta lähtien positiivisesti internationalismista ja kansainvälisestä yhteistyöstä. 1980-luvulla parlamentin alahuoneessa ilmeni yksittäisiä äänenpainoja sen puolesta, että Britannia olisi aina ollut internationalistinen.¹²⁵ Mitä tulee Euroopan talousyhteisön ja myöhemmin EU:n jäsenyyteen, parlamentin alahuone on säännönmukaisesti liittänyt näiden keskustelujen yhteydessä internationalismin talouteen ja taloudelliseen hyötyyn, mikä heijastaa sitä, että parlamentti ei ole välttämättä ottanut EU:n lainsäädännöllisiä ja ylikansallisen yhteistyön ulottuvuuksia, eikä Euroopan integraatiota, tosissaan.¹²⁶ Yhteenvetona voisi todeta, että Britannian parlamentti ei ole käsitellyt EU:n jäsenyyttä osana kansainvälistä toimintaa tai osana Britannian kansainvälistä vaikutusvaltaa, vaan näkökulma on ollut enimmäkseen talouspoliittinen. Myös yllä olevassa lainauksessa Johnson puhuu muista kansainvälisistä päätösvaltaisista elimistä, joihin EU-ero avaisi ovet.

Johnsonin haastattelussa esiintyvä historiapolitiikka EU:n epädemokraattisuudesta sopii kiinnostavalla tavalla UKIP:in euroskeptismin kolmeen ulottuvuuteen. Tämä euroskeptisyys toimii ensisijaisesti vetoamalla EU:n epädemokraattisuuteen, siihen kuinka Britannian demokratia on menetetty Brysseliin. Tämä euroskeptismi korostaa myös Britannian itsemääräämisoikeutta. Britannian euroskeptismi perinteisesti on painottanut Britannian kansainvälisyyttä, niin kuin Johnsonkin tässä haastattelussa tekee, ja Britannian ja Yhdysvaltojen erityssuhdetta.¹²⁷

Muun Euroopan pitäminen ”sinä toisena” ja eurooppalaisten virtausten ja ideoiden pitäminen ”epäbrittiläisinä” ja näiden vertaileminen, yleensä korostaen Britannian paremmuutta kaikin puolin, ei ole lainkaan tavatonta. Britannia vastaan EU-vertailu on ehdottomasti osa tätä jatkumoa.¹²⁸ Kuten aikaisemmin tässä tutkimuksessa on todettu, demokratian arvot ja niiden merkitys eivät ole muuttumattomia maailmanhistoriassa. Mutta Johnsonille demokratia merkitsee kansalaisten oikeuksia ja valtion kykyä päättää omista asioistaan. Britannia on hänen mielestään puolustanut näitä arvoja ja joita EU loukkaa niitä perinpohjaisesti.

EU:n epädemokraattisuus ja tämän uhka Britannian omalle demokratialle on laaja historiapolitiittinen narratiivi aineistossa, kuten tästä luvusta on huomattu. Se on huomattavasti laajemmin läsnä The Daily Telegraphin aineistossa kuin The Guardianin aineistossa. Esimerkit The Guardianista ovat lehden lukijakirjeitä, eivät toimittajia. Nämä lukijakirjeiden epädemokraattisen EU:n narratiivin esimerkit ovat samanlaisia kuin The Daily Telegraphissa: EU esitetään epädemokraattisena

---

¹²⁵ Ihalainen; Sahala, 2020, 204.

¹²⁶ Ihalainen; Sahala, 2020, 207.

¹²⁷ Tournier-Sol, 2015, 142.

¹²⁸ Ash, 2001, 10.

järjestelmänä, joka on suunniteltu kehittymään epädemokraattiseksi suurvallaksi. Tätä perustellaan vertailemalla EU:n epädemokraattisuutta Britannian demokratian ja vapauden historiaan, nämä kaksi kirjoittajille eivät sovi yhteen. EU:n epädemokraattisuuden historiapolitiikalla pyritään perustelemaan sitä, miksi Britannian tulisi erota EU:sta.

6.2. EU historiapolitiisesti osana Britannian demokraattista perinnettä

The Guardianissa 25.6.2016 julkaistussa artikkelissa ”Brexit is a wake-up call: save Europe” Natalie Nougayrede kirjoittaa EU:n ja demokratian suhteesta seuraavasti:

”If trust and hope are not restored in the notion that the EU can be democratic in its functioning- -the Pied Pipers of populism will continue to attract confused electorates”¹²⁹

Demokratian uhka tulee ylemmässä lainauksessa maan sisältä, ei EU:sta kuten ylempänä esitellyissä lainauksissa. ”As never before”-lausahdus osoittaa tässä tapauksessa kirjoittajan pyrkimyksen korostaa ja vakuuttaa lukijansa siitä, että brittiläinen demokratia on juuri nyt historiansa pahimmissa kriisissä, mikä on suhteellisen yleistä katastrofipuhetta lehdistöltä. Kirjoittaja uskoo EU:n demokraattisuuteen, tai ainakin haluaa uskoa siihen, erityisesti jos unioni uudistuu Brexit-äänestyksen jälkimainingeissa:

“But if there is one lesson, it is that the usual rituals of the EU simply won’t do. Diplomatic choreography won’t be enough to restore what has been shattered—“¹³⁰

Nougayrede esittää EU:n demokraattisuuden uskon ja luottamuksen asiana eikä sinällään muuttumattomana faktana. Uhkana tälle demokratialle esitetään populismi, joka houkuttelee hämmentyneitä äänestäjiä, ja koska hän käyttää sanaa ”continue”, eli jatkaa, uskoisin hänen viittaavan *Vote Leave*-kampanjaan ja UKIP-puolueeseen. Alemmassa lainauksessa nousee kuitenkin esille se, että kirjoittaja itsekkin on menettänyt uskoaan EU:n demokraattisuuteen ja vaatii uusia toimia unionilta. EU:n demokratian historiapolitiikka tässä artikkelissa on osana argumenttia sen demokratian pelastamisen puolesta.

Tässä artikkelissa näkee, kuinka EU-jäsenyyden kannattajatkin uskovat EU:n olevan epädemokraattinen ainakin jossain määrin. EU:n toiminnan kritisointi, erityisesti sen kritisointi ylikansallisesta hallinnasta ja epädemokraattisesta toiminnasta puolue- tai jäsenyyskantaan

---

¹²⁹ Nougayrede, 25.6.2016, The Guardian.

¹³⁰ Nougayrede, 25.6.2016, The Guardian.

katsomatta oli Britannian euroskeptisessä keskustelussa muodostunut ennen Brexit-äänestystä niin yleiseksi käytännöksi, että se heikentää tätäkin historiapolitiittista argumenttia.¹³¹

The Guardianin pääkirjoituksessa 20.6.2016 viitataan demokratian hyveisiin ja siihen, kuinka EU itse asiassa edustaa samoja vapauden ja rauhan aatteita kuin Britannia:

”Like democracy, whose virtues are in our minds afresh- - the EU is not just the least bad of the available options. It is also the one that embodies the best of us as a free people in a peaceful Europe.”¹³²

Pääkirjoitus on lehden virallinen kanta ja sillä ei ole yksittäistä kirjoittajaa. The Guardian kannattikin *Remain*-kampanjaa ja sen lukijakunta on pääasiassa nuoria Labour-puolueen kannattajia, jotka ovat suhteellisen EU myönteisiä.

Tässä lainauksessa EU:n voi tulkita olevan The Guardianin mielestä demokratian puolella ja demokraattinen hyveellisyys rinnastetaan EU:hun, joka saa EU:n hyveelliseen valoon. Erityisesti lehden virallisena kantana tämä on vetoamus Britannian demokraattisen perinteen olemassaolon puolesta ja sen perinteen yhteydestä EU:hun.

Pääkirjoitus pitää sisällään myös vahvan historiapolitiittisen vetoomuksen Britannian eurooppalaisuudesta, joka pyrkii vakuuttamaan lukijan Britannian kuulumisesta Eurooppaan ja sen kautta EU:hun, joka näkyy alla olevassa lainauksessa:

”We need, too, to remember our history. Britain was formed and shaped by Europe. And we are – in historical as well as cultural, geographical and trading terms – a European nation. In almost every generation of European history until the past 70 years, people from these islands have fought and died in European wars.”¹³³

Tällä historiapolitiittisella narratiivilla lehti ja kirjoittaja haluaa luoda yhteisen jatkumon Britannian ja Euroopan välille. Tämä on hieman brittiläistä erikoislaatuisuuden tarinaa ja brittiläisen epädemokraattisen EU:n historiapolitiittista narratiivia vastaan. Demokraattisen EU:n historiapolitiittinen narratiivi kuvaa tätä lainausta hyvin, Britannian ja Euroopan yhteys on siinä rakennettu historian kautta.

Historiapolitiittista narratiivia EU:n demokraattisuudesta ei ilmene tutkimusaineistossa kovin montaa kertaa, ja jopa ne kerrat kun ne esiintyvät, kirjoittajat ilmaisevat jonkin tasoista epäilyä tai pohdintaa

---

¹³¹ Häkkinen; Kaarkoski, 2018, 76.

¹³² The Guardian, 20.6.2016.

¹³³ The Guardian, 20.6.2016

siitä, kuinka Britannialla olisi mahdollisuus kehittää EU:n demokratiaa. Ongelmat ovat tiedostettuja, mutta kirjoittajat haluavat argumentoida, että niihin voi vaikuttaa. Tämä narratiivi on yksilöllistä vain The Guardianin tässä esitellyille artikkeleille ja kirjoittajille. Narratiivilla kirjoittajat pyrkivät perustelevaan sitä, kuinka EU olisi osa brittiläistä demokraattista perinnettä ja kuinka tämän takia Britannian tulisi pysyä EU:ssa. Osaltaan voi myös sanoa, että Britannian velvollisuus olisi myös kirjoittajien mielestä uudistaa EU:ta yhä demokraattisemmaksi.

6.3. Byrokratian historiapolitiikka

Byrokratian historiapolitiikan narratiivi lehdistöaineistossa, niin The Guardianissa kuin The Daily Telegraphissa, käsittelee EU:n perusluonnetta byrokraattisena, eli virkamiesten ja ei-vaaleilla valittujen henkilöiden valtaan perustuvana, demokraattisesti valittujen henkilöiden vallan sijasta. Byrokratia lähtökohtaisesti mielletään epätoivottavaksi ja demokratiaa rapauttavaksi ilmiöksi, joka on todiste EU:n toimimattomuudesta kirjoittajille. Byrokratian historiapolitiikka on osittain päällekkäistä epädemokraattisen EU:n historiapolitiikan kanssa, mutta byrokratian historiapolitiikassa mainitaan kaukainen eliitti tai vastaava epädemokraattisuuden syyksi tai sen osaksi.

The Guardianin lukijakirjeissä on aikaisempien narratiivien lisäksi äänenpainoja EU:n byrokraattisuudesta. Tässä, hyvin lyhyessä, kirjeessä EU:n demokratiavaje rinnastetaan Britannian byrokraatiasta syntyneeseen demokratiavajeeseen:

”The subheading on Larry Elliott’s column is ‘Staying in the EU means hitching ourselves to an undemocratic project run by and for a remote elite’. That’s probably why we feel completely at home.”¹³⁴

Tässä kirjeessä EU julistetaan byrokraattiseksi ja epädemokraattiseksi. Samalla kirjoittaja rinnastaa koko Britannian EU:hun ja sen epädemokraattisuuteen viitatessaan siihen että brittiläiset tuntevat olonsa kotoisaksi byrokraattisessa EU:ssa, koska Britannia on samanlainen. Näyttää siltä, että tämä kyseinen kirjoittaja ei omalta osaltaan usko brittiläiseen demokratiaan ja parlamenttiin, tai niiden edustuksellisuuden toimivuuteen demokratian hyväksi.

EU:n byrokraattisuuden narratiivi näkyy myös muissa The Guardianin artikkeleissa. Simon Jenkinssin 3.6.2016 ilmestyneen artikkelin loppukateetissa Jenkis kirjoittaa:

”It[EU] is sustained not by any democracy but by paid sycophants and corruption.”¹³⁵

---

¹³⁴ Linton, 23.5.2016, The Guardian.

¹³⁵ Jenkins, 3.6.2016, The Guardian.

Heather Stewartin kirjoittamassa Vote Leave kannattajan, Julian Thompsonin, haastattelussa EU:n demokratiaa kritisoidaan seuraavalla tavalla:

”Either Great Britain will remain in the EU, dominated by people who we do not elect, who we cannot throw out –“¹³⁶

Kummastakin esimerkistä näkee välittömästi, kuinka puhuja ei pidä EU:ta millään tavalla demokraattisena järjestelmänä. Erityisesti lause: ”—not by any any democracy—” korostaa sitä, kuinka joku demokratia pitäisi olla olemassa tässäkin suhteessa. Demokratia on tulkintani mukaan itseisarvo, tärkeä ja hyvä puhujalle.

EU:n valtaapitävät näyttäytyvät tässä narratiivissa maksettuina, korruptoituneina ja kasvottomina toimijoina, joita brittiläiset eivät voi äänestää ulos viroistaan. Nimenomaan tämä parlamentarismen puute vaikuttaa vaivaavan puhujia suunnattomasti. Britannian ihannetilanne näille puhujille, mikä heijastuu myös suvereniteetin narratiivissa aineistossa, ovat vaaleilla valitut edustajat, jotka äänestäjät voivat äänestää ulos virastaan.

The Daily Telegraphin artikkeleista Charles Mooren kirjoittamassa artikkelissa näkyy byrokraattisen EU:n narratiivi:

“Is there anything in the shape of the modern world which tells us that when we vote to be run by a distant oligarchy, we thrive?”¹³⁷

Moore vertaa EU:ta kaukaiseen oligarkiaan, eli harvainvaltaan mikä tulkintani mukaan sopii EU:n byrokraattisuuden narratiiviin. Joka tapauksessa valta ei tässäkin tapauksessa ole demokraattisesti valituilla edustajilla kirjoittajan mielestä.

Byrokraattian historiapolitiikan narratiivi korostaa EU:n byrokraattisuutta ja argumentoi EU:n epädemokraattisen narratiivin tapaan, että Britannian ominaisluonne, vapaus ja demokratia eivät sovi yhteen EU:n epädemokraattisen luonteen kanssa. Yksi The Guardianin lukijakirjeistä vertaa EU:n byrokraattisuutta Britannian byrokraattisuuteen kirjoittaessaan, että britit kuuluvat EU:hun, koska kumpikin järjestelmä on yhtä byrokraattinen. Myös The Daily Telegraphissa viitataan EU:n byrokraattisuuteen puhumalla EU:sta kaukaisena oligarkiana, joka hallitsee Britanniaa. Kummassakin tarkastelun kohteena olevassa lehdessä byrokraattian narratiivia käytetään EU-eron

---

¹³⁶ Stewart, 25.5.2016, The Guardian.

¹³⁷ Moore, Charles, 18.6.2016, The Daily Telegraph.

kannattamiseen. Tämä on huomattavaa The Guardianin kohdalla, koska lehti ei yleisesti kannattanut EU-eroa.

7. Suvereniteetin historiapolitiikka

Itsenäisyys ja suvereniteetti historiapolitiittisina narratiiveina lehdistöaineistossa ilmenevät pääasiassa The Daily Telegraphin artikkeleissa kirjoittajien puhuessa siitä, kuinka EU jollain tavalla rajoittaa tai kahlitsee Britannian itsemääräämisoikeutta ja itsenäisyyttä. Joissain The Guardianin artikkeleissa vallitsee vastakkainen käsitys EU:n ja Britannian suhteesta, jossa EU nähdään osana demokratian traditiota ja siihen kuulumisen tärkeänä, kuten edellisessä luvussa on todettu. The Guardianin artikkeleissa ei juurikaan esiinny narratiivia EU:sta Britannian suvereniteettia rajoittavana toimijana.

Aina kun puhuja tai tämän tutkimusaineiston tapauksessa kirjoittaja, viittaa suvereniteetin määrän muuttumiseen, joko sen lisääntymiseen, vähenemiseen, rapautumiseen tai suvereniteetin saavuttamiseen, hän käyttää poliittista valtaa. Puhuja joko pyrkii käyttämään poliittista valtaa itse vaikuttaakseen muihin, tai kuvailee sitä, kuinka joku toinen on käyttänyt poliittista valtaa.¹³⁸ Tämä yhdistyy tässä tutkimuksessa historiapolitiittisiin narratiiveihin, joissa suvereniteetti ja sen tulkitut muutokset historian aikana perustelevat kirjoittajien argumentteja.

Ensimmäinen esimerkki suvereniteetin historiapolitiikasta tulee Tim Stanleyn The Daily Telegraph artikkelista ”The Reformation offers a good lesson for Brexit”. Artikkelin käsittelee Britannian reformaatiota ja kirjoittaja spekuloi reformaation seurausten pohjalta Brexit-äänestyksen mahdollisia seurauksia Britannialle. Kirjoittaja käyttää suvereniteetin historiapolitiittista perustelua kuvaillessaan mielestään Brexitin positiivia seurauksia:

”But ruptures prompt nations to rethink who they are—Brexit contains the seeds of a similar revolution—practical upsides to Brexit. One is that Parliament will once again be sovereign, but the people increasingly want democracy to be more local.”¹³⁹

Hän kuvailee koko brittiläiseen kansakuntaan 1500-luvulla vaikuttanutta reformaatiota eli uskonpuhdistusta, jossa Britannia erosi katolisesta uskosta ja perusti protestanttisen valtiokirkon. Stanley käyttää sitä esimerkkinä siitä, kuinka aikaisemminkin brittiläiset ja Britannia itsessään on selvinnyt isoista muutoksista. Tämä vertautuu Brexitin kontekstissa siihen, kuinka EU-eron koettaessa brittiläiset tulisivat kirjoittajan mielestä selviytymään suuresta muutoksesta tälläkin kertaa.

---

¹³⁸ Häkkinen; Kaarkoski, 2018, 57.

¹³⁹ Stanley, 25.7.2016, The Daily Telegraph

Kirjoittaja katsoo, että Brexitistä seuraisi samalla tavalla asioita, jotka myöhemmin nähdään historiassa positiivisena, kuten reformaationkin kohdalla on käynyt.

Reformaation mukanaan tuoma protestanttinen usko kehittyi yhdeksi englantilaisen kansallisen identiteetin rakennuspalikoista 1500-luvulta eteenpäin. Englantilainen ja myöhemmin brittiläinen usko oman valtion erityislaatuisuuteen juontaa juurensa protestanttiseen uskoon Englannista Jumalan valittuna kansana.¹⁴⁰ Vaikka usko seikkaan hyytyikin keskustelusta 1700-luvulle tultaessa, oli Britannia vieläkin kansalliselta identiteetiltään protestantismin esitaistelijä katolista mannermaata ja muuta Eurooppaa vastaan. Taistelutahto oman uskonnon ja sen jatkeena identiteetin puolesta johtui 1500- ja 1600-lukujen todellisesta katolisen väkivallan uhasta, joka loi brittiläisestä protestantismin identiteetistä hanakampaa kuin esimerkiksi Alankomaisesta.¹⁴¹ Joten kun kirjoittaja artikkelissaan korostaa reformaation vaikutusta brittiläiseen identiteettiin, hän viittaa tähän historialliseen taustaan.

Kirjoittaja vertailee 2010-luvun Brexit-keskustelun kulkua uskonpuhdistukseen ja sen seurauksiin protestanteille ja katolisille:

”The enormity of its[reformaatio] changes – the abolition of the monasteries, sectarian conflict – draws Brexit, implying that leaving the EU just isn’t the big deal that Remainers insist.”¹⁴²

Stanley käyttää monimuotoista historiapolitiikkaa, suvereniteetin historiapolitiikkaa pääasiassa, perustellakseen argumenttinsa siitä, kuinka Britannia selvisi reformaatiosta ja tästä johtuen tulisi selviämään myös Brexitin seurauksista. Reformaatio ja Brexit kummatkin ovat tässä kontekstissa kirjoittajalle itsenäistymistä muusta Euroopasta. Hän vertailee artikkelissaan historiallisia tapahtumia nykytilanteeseen mutta tästä huolimatta tuntuu ymmärtävän näiden olevan eri asioita, mikä on kiinnostavaa. Samalla hän artikkelinsa lopussa ilmaisee, ettei pidä historian kautta ennustamisesta, joka tekee hänen tekstistään ristiriitaisen. Kirjoittaja nimenomaan yrittää ennustaa Brexitin seurauksia vertailemassa sitä uskonpuhdistukseen ja uskonpuhdistuksen seurauksiin.

Suvereniteetti vertautuu kirjoittajan artikkelissa protestantismiin, koko reformaatio ylipäättänsä kykyyn valita oma uskonsa ja repäistä itsensä irti mannermaisesta järjestelmästä, joka reformaation yhteydessä oli katolisuus ja paavinusko mutta kirjoittajan tekstissä irrottautumisen kohde on katolisen uskon sijasta EU. Tämä ajatus suvereniteetin takaisin ottaminen sitä uhkaavalta manner-Euroopalta

---

¹⁴⁰ Ihalainen, 2002, 79.

¹⁴¹ Ihalainen, 2002, 85, 87.

¹⁴² Stanley, 25.7.2016, The Daily Telegraph.

on myös omalta osaltaan peruja reformaatiosta, sieltä juontavat juurensa myös ajatukset brittiläisestä ylemmyydestä.¹⁴³ Artikkelin päättyy Brexit-äänestyksen merkityksen määrittämiseen Britannialle:

”Brexit was a vote to reaffirm British self-governance.”¹⁴⁴

Suvereniteetin historiapolitiikka, kuten epädemokraattisen EU:n historiapolitiikka, heijastaa myös Brexit-äänestyksen alla käytyä euroskeptistä keskustelua jota UKIP johti. UKIP:in euroskeptismi piti sisällään nostalgiaa Britannian menneisyydestä ja historiasta. Tämä Britannian menneisyys pitää UKIP:lle sisällään sitä demokratiaa ja suvereniteettia, joka on nyt menetetty EU:lle.¹⁴⁵ On jälleen kiinnostavaa, kuinka hyvin UKIP:in euroskeptiset kannat sopivat yhteen lehdistömateriaalin historiapolitiittisten diskurssien kanssa.

Konseptina suvereniteetin voi liittää moniin eri käsitteisiin, joka tuo esille sen eri puolet. Parlamentaarinen suvereniteetti ja valtiollinen suvereniteetti korostavat kansallisen ja ylikansallisen päätöksenteon eroavaisuuksia. Kansallinen suvereniteetti korostaa suoran demokratian toteutumista.¹⁴⁶ Tässä narratiivissa käytetään pääasiassa parlamentin suvereniteettia ja valtiollista suvereniteettia, joita kirjoittajat käyttävät korostaakseen suvereniteetin puolustamista EU:lta. Samalla Brexit-äänestyksen lopputulos esitetään valtiollisen suvereniteetin palauttamisen hetkenä.

Myös The Daily Telegraphin Charles Mooren artikkelia on käsitelty jo aikaisempien historiapolitiittisten narratiivien kohdalle, mutta hänen artikkelistaan löytyy myös historiapolitiikkaa suvereniteetin narratiivin alle, vaikka suurin osa artikkelin historiapolitiikasta onkin parlamentarismien historiapolitiikkaa. Esimerkiksi tässä lainauksessa Moore vertailee Britannian historiallisia merikapteeneja parlamentin jäsenten korruptiosyytöksiä ja näiden kahden aiheuttamien mielipiteiden eroa:

”The MPs’ expenses scandal, exposed by this newspaper, revealed levels of corruption which, by historic and global standards, were modest. But people felt unforgiving about it because they contrasted the feathered nests with the pointlessness of the birds sitting on them. No one much minded when the naval captains in the age of Nelson grabbed huge prizemoney for their conquests: they had won it defeating their country’s enemies.”¹⁴⁷

---

¹⁴³ Ihalainen, 2002, 106.

¹⁴⁴ Stanley, 25.7.2016, The Daily Telegraph.

¹⁴⁵ Tournier-Sol, 2015, 143.

¹⁴⁶ Häkkinen; Kaarkoski, 2018, 56.

¹⁴⁷ Moore, 18.6.2016, The Daily Telegraph.

On hyvin kiinnostavaa, kuinka Moore käyttää suvereniteetin historiapolitiittista narratiivia perustallakseen parlamentin jäsenten hyödyttömyyttä ja korostaakseen maan puolustamisen eli Britannian puolustamisen tärkeyttä. Koska parlamentin jäsenet eivät Mooren mielestä palvele Britannian suvereniteettia puolustamalla sitä sen vihollisilta, eivät pienetkään epäselvyydet rahankäytössä ole anteeksiannettavissa. Tätäkin suuremmat väärinkäytökset olivat hyväksyttäviä Nelsonille, koska hän voitti Britannian vihollisia.

EU:n rooli kirjoittajan brittiläisen demokratian tarinassa on vastustajan rooli. EU on tässä artikkelissa luotu vain ja ainoastaan hankaloittamaan Britannian demokratian voittokulkua eli kansan vapaata tahtoa. Parlamentin jäsenet eivät hänen mukaansa puolusta maataan ja sen suvereniteettia eurooppalaisilta uhilta. Toisin kuin Britanniaa puolustaneet laivaston kapteenit, joiden teot oli oikeutettu sillä, että he puolustavat maataan ja sen suvereniteettia. Tällä historiapolitiikan käytöllä Moore argumentoi koko parlamentin merkityksen kyseenalaistamiseksi. Samalla hän käyttää Nelsonia, joka edustaa Britannian parlamenttia ja tämän tunnettua taistelua Napoleonin vastaan, joka edustaa Eurooppaa, vertauskuvana, jonka voi tulkita niin, että Britannian parlamentti ei tee tarpeeksi puolustautuakseen Euroopalta ja EU:lta.

Suvereniteetti ja sen suhde EU:hun on aineistossani tärkeä narratiivi ja vaikuttaisikin olevan niin sanotusti, yhdessä EU:n epädemokraattisuuden narratiivin kanssa, yleisin historiapolitiikan muoto mikä The Guardianin ja The Daily Telegraphin aineistoista nousee. Ne ovat historiallisesti tärkeitä teemoja Britanniassa, joten niihin näiden artikkelien kirjoittajat haluavat vedota kun he keskustelevat Britannian mahdollisesta tulevaisuudesta joko EU:ssa tai EU:n ulkopuolella.

Kaikki tässä tutkimuksessa käsitelty historiapolitiikka edustaa yhteiskunnallisten tahojen puheiden ja kommenttien historiapolitiikkaa ja sen motiivi on pääasiassa sisäpolitiittista vaikuttamista. The Guardianin ja The Daily Telegraphin historiapolitiikka asettuu osaksi yhteiskunnallisten tahojen puhumaa historiapolitiikkaa ja sen motiivit ovat sisäpolitiittisia, koska kirjoittajat pyrkivät kommentoinnillaan vaikuttamaan Britannian sisäpolitiittisiin asioihin. Tosin EU on samalla ulkopoliittinen asia, joten osittainen motiivi löytyy myös ulkopoliittiselta puolelta.

Suvereniteetin ja itsemääräämisoikeuden historiapolitiikka esiintyy The Daily Telegraphissa. Kirjoittajat argumentoivat Britannian ja Britannian parlamentin suvereniteetin ja itsemääräämisoikeuden puolesta. Suvereniteetti on jotain näille kirjoittajilla, jota on puolustettava, jota on oikeus puolustaa EU:ta vastaan. Erityisesti se näkyy, kun Euroopan parlamentin edustajien rahankäyttö tuomitaan, koska parlamentin edustajat eivät millään tavalla puolusta Britannian itsemääräämisoikeutta sitä uhkaavia tahoja vastaan. Tämä historiapolitiittinen narratiivi, niin kuin

moni muukin tässä työssä nostettu, pyrkii perustelemaan argumenttia EU-eron puolesta. Eroamalla EU:sta Britannia näiden kirjoittajien mukaan saisi takaisin menetetyt suvereniteettinsa. The Guardianissa tätä narratiivia ei esiinny ainakaan tästä tutkimusaineistosta.

8. Päätäntö

8.1. Yhteenvedo Brexitin historiapolitiikasta

Britannian kansanäänestystä EU-erosta vuonna 2016 edelsi laaja mediakeskustelu, josta tässä tutkimuksessa keskityttiin The Daily Telegraphin ja The Guardianin sisältöihin, tarkemmin niihin artikkeleihin, jossa kirjoittajat jollain tavalla käyttävät historiapolitiikkaa argumenttinsa perustelemiseen ja lukijoihinsa vaikuttamiseen.

Tulkitsin artikkelien historiapolitiittisia narratiiveja keskittymällä kirjoittajien puhetekoihin, eli siihen mitä he tekivät artikkeleissa käyttäessään historiaa argumenttinsa tukena. Pohdin myös konseptihistoriallisesta näkökulmasta sitä, mitä kirjoittajat eri lehdissä tarkoittivat puhuessaan historiapolitiikan yhteydessä suvereniteetista ja demokratiasta. Toisistaan eroavat demokratian ja parlamentin konseptien historialliset kerrostumat vaikuttavat niihin yhdistettyyn historiapolitiikkaan.

Analyysini lopputulemana löysin lehdistöaineistosta neljä eri historiapolitiittista narratiivia: suoran demokratian, parlamentin ja edustuksellisen demokratian, EU:n ja Britannian vertailun, sekä suvereniteetin historiapolitiittiset narratiivit. Käytin tukevana lähteenä GCSE-kokeiden historian kertauskirjaa, josta nostin muutamia esimerkkejä Britannian historiakulttuurista ja sen heijastumisesta kouluopetukseen.

Suoran demokratian narratiivissa kirjoittajat korostavat suoran demokratian ja kansan vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä vetoavat historiallisiin hetkiin, jolloin brittiläinen kansa on heidän mielestään käyttänyt suoraa demokratiaa saavuttaakseen haluamansa päämäärän, esimerkiksi naisten äänioikeustaistelu 1900-luvun alussa nostetaan esille. Näin argumentoimalla kirjoittajat The Daily Telegraphissa pyrkivät legitimoimaan Brexit-äänestyksen, sen lopputuloksen ja kansan äänen. The Guardianissa kirjoittajat nostavat suoraa demokratiaa esiin varoittavina historiallisina esimerkkeinä ja pyrkivät niillä perustelemaan Brexit-äänestyksen sopimattomuutta Britannian demokraattiseen systeemiin.

Artikkeleissa, joissa ilmeni parlamentin ja edustuksellisen demokratian narratiivia, The Guardianin kirjoittajat haluavat korostaa Britannian edustuksellisen demokratian tärkeyttä ja näin kaivaa maata suoran demokratian ja Brexit-äänestyksen lopputuloksen alta. He pyrkivät siihen vetoamalla Britannian demokraattiseen traditioon. Näiden kirjoittajien käsitys demokratiasta on yleensä

vaaleihin ja äänestäjien luottamukseen nojaava eikä kansan suoran äänen kuuntelemiseen. Narratiivin parlamenttiin viittaavassa osassa kirjoittajat vetoavat edustuksellisen demokratian lisäksi nimenomaan brittiläiseen parlamentarismiin järjestelmänä, johon he uskovat ja jota he kuuntelevat kansanäänestystä mieluummin.

Näiden kirjoittajien demokratiakäsitys ei sinällään ole kiinni kansassa, vaan vaaleilla valitussa parlamentissa, heille parlamentaarinen järjestelmä on demokratian ydin. Narratiivissa esimerkiksi kehoitetaan vaikuttamaan parlamenttiedustajiin ja vaaditaan parlamenttikeskustelua Brexit-äänestyksen lopputuloksesta, koska pelkkä suoran kansanäänestyksen lopputulos ei kirjoittajien mielestä riitä päättämään Britannian tulevaisuudesta. The Daily Telegraphin kirjoittajat, jotka käyttävät tätä narratiivia, tekevät niin korostaakseen Britannian parlamentin tärkeyttä ja sitä, kuinka EU:n ylikansallinen toimivalta on uhka parlamentille sekä edustukselliselle demokratialle. Kummankin lehden kirjoittajat korostavat parlamentin ja edustuksellisen demokratian tärkeyttä, mutta kiinnostavasti käyttävät sitä eri tarkoituksiin.

EU:n ja Britannia asetetaan vastakkain epädemokraattisen EU:n ja demokraattisen EU:n historiapolitiikassa. Nämä narratiivit vertailevat näitä kahta keskenään ja tämän pohjalta kirjoittajat uskovat joko siihen, että Britannia ja EU eivät ole yhteensopivia, tai vaihtoehtoisesti että Britannia kuuluu EU:hun, koska EU on osa samaa demokraattista perinnettä kuin Britannia. The Daily Telegraphin kirjoittajat uskovat EU:n olevan epädemokraattinen ja uhka brittiläiselle demokratialle ja vapaudelle. Heidän mielestään demokratia ei ole osa EU:ta. Kuitenkin jopa ne, jotka puolustavat EU:n demokratiaa, eli The Guardianin kirjoittaja, ovat sitä mieltä, että EU:n toimintaa on korjattava. Tämän näkökulman suhteen The Guardianin kirjoittajat korostavat sitä, kuinka jatkuvalla jäsenyydellä Britannia pystyy vaikuttamaan EU:n uudistamiseen.

Britannian ja muun Euroopan vertailu tällä tavalla Britannialle edulliseen tyyliin on ollut pitkään tapana Britanniassa, Eurooppa on vain tässä vaiheessa korvautunut EU:lla. Samalla on perinteisesti korostettu brittiläistä erikoislaatuisuutta ja erillisyyttä ”mannermaasta”, jota ilmenee myös tässä tutkimusaineistossa. Byrokratian historiapolitiikka on EU:n epädemokraattisuuden ala-narratiivi. Tämä narratiivissa korostetaan EU:ta kasvottomana järjestelmänä, johon ei voi vaikuttaa demokraattisin keinoin ja jossa ei ajatella ihmisten parasta, byrokratia esitetään epädemokraattisuuden syynä. Byrokratia esitetään ylipäättänsä demokratian vastakohtana ja jonain, mitä pitäisi välttää.

Hyvin suuressa osassa artikkeleita kirjoittajat käyttivät suvereniteetin ja itsemääräämisoikeuden historiapolitiikkaa narratiivina. Tällä narratiivilla The Daily Telegraphin kirjoittajat pyrkivät

puolustamaan Britannian suvereniteettia suhteessa EU:hun ja vakuuttamaan lukija siitä, että se on nimenomaan vaarassa EU:n taholta. Kirjoittajat korostavat useasti vallan luisumista Brysseliin, pois Lontoosta ja itsenäisen valtion oikeutta päättää omista asioistaan. Konkreettiset historialliset esimerkit tässä tapauksessa ovat pohdintaa ja muistelua ajoista, jolloin kirjoittajien mielestä Britannialla oli suurempi oikeus päättää omista asioistaan. Poikkeuksetta nämä kirjoittajat käyttävät tätä tukeakseen *Vote Leave*-kantaansa. Suvereniteetti tarkoittaa näille kirjoittajille valtiollista suvereniteettia ja demokratia ja sen toimivuus ovat vahvasti sidottuna suvereniteetin toteutumiseen.

Kirjoittajat eivät suurimmissa osassa artikkeleista käytä historiapolitiikkaa tietoisesti, mutta he vetoavat tietoisesti johonkin, minkä he kokevat historiallisesti tärkeäksi, joten argumentoinnin voi tulkita historiapolitiikan käytöksi. Argumentit ja historiapolitiikka odottavat lukijaltaan ajantasaista ja suhteellisen laajaa ymmärrystä vähintään Britannian 1900-luvun historiasta, mikä on mahdollista koska brittiläinen historiakulttuuri on tiedostavaa ja historiaa arvostetaan. Tämä näkyy brittiläisen toisen asteen loppukokeiden kertauskirjassa, jossa historiaan syvennyttään hyvin yksityiskohtaisesti.

Historiapolitiittiset argumentit ja niiden käytön päämäärät Brexitin suhteen jakoutuivat muutamaa lukijakirjettä lukuun ottamatta samalla tavalla, kuin lehtien kannat EU-erosta, The Daily Telegraphin artikkeleissa kirjoittajat käyttivät historiapolitiikkaa perustellakseen EU-eroa parhaana vaihtoehtona Britannialle ja The Guardianin kirjoittajat pyrkivät historiapolitiittisilla narratiiveilla puolustamaan Britannian EU-jäsenyyttä. Kirjoittajien tulkinnat suvereniteetista ja demokratiasta vaihtelevat, mutta yhdistävä tekijä on, että jopa EU-jäsenyyttä kannattavat kirjoittajat ilmaisevat EU:n olevan epädemokraattinen tavalla, joka olisi korjattava. Suvereniteetti nähdään parlamentin ja edustuksellisen demokratian historiapolitiikassa kummankin mielipiteen edustajilla samalla tavalla: Britannian parlamentti on suvereniteetti, tai ainakin sen tulisi olla suvereniteetti.

8.2. Britannian EU-ero vuonna 2021 ja tutkimuksen jatko

2021 tammikuussa Britannia erosi lopullisesti EU:sta. Pitkien neuvotteluiden jälkeen joulukuussa 2020 britit saivat neljä vuotta kestäneet kauppasopimusneuvottelut päätökseen EU:n kanssa. Tämä neuvotteluprosessi näki kaksi eri pääministeri Britannian taholta, ensin James Cameronin eroa seuranneen Theresa Mayn, jonka erottua Britannian nykyinen pääministeri Boris Johnson astui virkaansa. Jo kevättälvella 2021 Britanniaa on syytetty Irlannin rajasopimuksen rikkomisesta, ja sen kautta koko Brexit-kauppasopimuksen ehtojen rikkomisesta.¹⁴⁸

Mitä tulee tähän pro gradu työhön, teemassa on vielä tutkittavaa ja olisikin kiinnostavaa keskittyä esimerkiksi vuoden 1975 kansanäänestykseen EU-jäsenyydestä ja sen ympärillä käytyyn

---

¹⁴⁸ <https://www.nytimes.com/2021/03/15/world/europe/northern-island-great-britain.html> luettu 16.4.2021

keskusteluun ja sen eroavaisuuksiin Brexit-keskustelun kanssa, nimenomaan historiapolitiisesta näkökulmasta. Samoin UKIP-puolueen diskurssit ja niiden suhde brittiläisen euroskeptismin jatkeena olisivat kiinnostava suunta tutkimukselle. Kaiken tämän suhde 2010-luvulla tapahtuneeseen oikeistopopulismiin nousuun ja aktualisoituneeseen tyytymättömyyteen mitä tulee puoluepolitiikkaan ja edustukselliseen demokratiaan olisivat myös kiinnostavia tutkimuskohteita historiallisessa kontekstissa. Veronica Kollerin, Susanne Kopfin ja Marlene Miglbauerin toimittama *Discourses of Brexitin* artikkelit ovat syventyneet Brexitiin ja sen ympärillä käytyyn keskusteluun monesta eri näkökulmasta ja käsittelevät monia niistä tutkimussuunnista, joihin tätäkin tutkimusta voisi jatkossa viedä.

Tämän tutkimuksen materiaali on ollut myös hieman suppea suhteessa siihen, kuinka laaja poliittinen tapahtuma ja historiallinen jatkumo siinä on yritetty käsitellä. Aineistonkin kannalta laajennusmahdollisuuksia olisi siis runsaasti, joko esimerkiksi muihin lehtiin, erityisesti tabloid-lehtien materiaaliin. Konseptihistorialliselta kannalta euroskeptismin rakentuminen konseptitasolla olisi myös kiinnostavaa. Parlamenttilähteet ja lehdistölähteet tukevat toisiaan erinomaisesti, joten tämän näkökulman yhdistäminen parlamenttikeskustelujen tutkimiseen laajentaisi huomattavasti tutkimuksen näkökulmaa ja selitysvoimaa.

LÄHTEET

Alkuperäislähteet

- Bowcott, O. (11.7.2016). Brexit: Parliament should make ultimate decision on whether to leave EU, barristers say. *The Guardian*.
- Dominiczak, P. (23.6.2016). "This vote is more important than my political career". *The Daily Telegraph*.
- Editorial. (26.6.2016). The Guardian view on post-brexit politics: Perilous times for progressives. *The Guardian*.
- Editorial. (20.6.2016). The Guardian view on the EU referendum: Keep connected and inclusive, not angry and isolated. *The Guardian*.
- Lawson, N. (3.5.2016). The EU only exists to create a superstate. We have no place in it. *The Daily Telegraph*.
- Letters. (23.5.2016). Britain's destiny in a struggling European Union. *The Guardian*.
- Letters. (17.2.2016). Britain's place in Europe and the question of identity. *The Guardian*.
- Letters. (6.2.2016). It is time for tory MPs who want brexit to stand up and be counted. *The Daily Telegraph*.
- Letters. (27.6.2016). The roles of parliament and the people after the referendum. *The Guardian*.
- Moore, C. (18.6.2016). We face a very serious decision next week, but not a terribly difficult one. *The Daily Telegraph*.
- Nougayrede, N. (25.6.2016). Brexit is a wake-up call: Save Europe. *The Guardian*.
- Roberts, A. (25.6.2016). This vote was a people's revolt in the great British tradition. *The Daily Telegraph*.
- Robertson, G. (28.6.2016). How to stop brexit: Get your MP to vote it down. *The Guardian*.
- Stanley, T. (25.7.2016). The reformation offers a good lesson for brexit. *The Daily Telegraph*.
- Stewart, H. (25.6.2016). Vote to leave EU would 'condemn Britain to irrelevance', say historians. *The Guardian*.
- Swinford, S. (8.3.2016). Female brexit campaigners 'like suffragettes - fighting for democratic freedom'. *The Daily Telegraph*.
- Slater, S.; Waugh, S.; Wright, J. (2019) Pearson Edexcel GCSE (9-1) History Four Units In One, Hodder Education.

Bibliografia

- Armstrong, K. A. (2017), *Brexit time: leaving the EU - why, how and when?*, Cambridge University Press.
- Blåfield, A.; Tuomioja, E. (2016) *Historian käyttö ja väärinkäyttö*, Kustannusosakeyhtiö Siltala.
- Hajkowski, T. (2010), *The BBC and national identity in Britain, 1922-53*, Manchester University Press.

- Hawkins, B. (2015), Fantasies of subjugation: a discourse theoretical account of British policy on the European Union, *Critical policy studies* 9(2), 139-157.
- Henderson, A. (2016), England, Englishness and Brexit, *Political Quarterly*, 87(2) 187-199.
- Koller, V.; Kopf, S.; Miglbauer, M. (2019), *Discourses of Brexit*, Routledge.
- Minford, P.; Shackleton, J.R.; Booth, P. (2016), *Breaking up is hard to do: Britain and Europe's dysfunctional relationship*, IEA, Institute of Economic Affairs.
- Pajakoski, T. (2017), "It is time for the British people to have their say": The Daily Mail and the Guardian on Brexit from 2013 to 2016, Pro gradu -tutkielma: Jyväskylän yliopisto, Kieli- ja viestintätieteiden laitos.

Tutkimuskirjallisuus

- Ash, T. G. (2001). Is Britain European? *International Affairs*, 77(1), 1-14.
- Boberg, H. (2004). Mustaa valkoisella – näkökulma sanomalehtiin historiallisena lähteenä. *Lähde-Historiatieteellinen Aikakauskirja*, 1(1), 39 - 49.
- Bogdanor, V. (2007). Should Britain have a written constitution? *Political Quarterly*, 78(4), 499-517.
- Conway, M. (2018). Democracy in Western Europe after 1945. Teoksessa Kurunmäki, J.; Nevers, J.; te Velde, H. (toim.), *Democracy in modern Europe: A conceptual history* (s. 231-256) Berghahn Books, Incorporated.
- Gilcher-Holtey, I. (2018). Political participation and democratization in the 1960s: The concept of participatory democracy and its repercussions. Teoksessa Kurunmäki, J.; Nevers, J.; te Velde, H. (toim.), *Democracy in modern Europe: A conceptual history* (s. 257-280).
- Gordon, S. (1999). *Controlling the state: Constitutionalism from ancient Athens to today*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Häkkinen, T.; Kaarkoski, M. (2018), Sovereignty versus Influence-European Unity and the Conceptualization of Sovereignty in British Parliamentary Debates, 1945-2016, *Contributions to the History of Concepts*, 13(2), 54-78.
- Ihalainen, P. (2002), Vapaasyntyisten brittien protestanttinen kansakunta-Englantilainen ja brittiläinen identiteetti uuden ajan alussa, teoksessa Ihalainen, P. (toim.), *Britannia: saarivaltakunnan Eurooppa-suhteiden historia*, Atena
- Ihalainen, P. (2016). European parliamentary experiences from a conceptual historical perspective. Teoksessa P. Ihalainen, C. Illie & K. Palonen (toim.), *Parliament and parliamentarism: A comparative history of a European concept* (s. 19-31) Berghahn Books, Incorporated.
- Ihalainen, P.; Sahala, A. (2020), Evolving Conceptualisations of Internationalism in the UK Parliament: Collocation Analyses from the League to Brexit, teoksessa Fridlund, M.; Oiva, M. Paju, P. *Digital Histories: Emergent Approaches within the New Digital History*, Helsinki University Press.
- Ihalainen, P.; Seaward, P. (2016) Key Concepts for Parliament in Britain (1640– 1800), Teoksessa P. Ihalainen, C. Illie & K. Palonen (toim.), *Parliament and parliamentarism: A comparative history of a European concept* (s. 32-48) Berghahn Books, Incorporated.

- Innes, J. & Philp, M. (2018). 'Democracy' from book to life: The emergence of the term in active political debate, to 1848. Teoksessa J. Kurunmäki, J. Nevers & H. te Velde (toim.), *Democracy in modern Europe: A conceptual history* (s. 16-41) Berghahn Books, Incorporated.
- Jones, A. (2007). *Britain and the European Union*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Liddle, R. (2016). *The risk of brexit: The politics of a referendum* (Second edition). London: Rowman & Littlefield.
- Llanque, M. (2018). The edges of democracy: German, British and American debates on the dictatorial challenges to democracy in the interwar years. Teoksessa Kurunmäki, Jussi Nevers, Jeppe te Velde, Henk (toim.), *Democracy in modern Europe: A conceptual history* (s. 182-207) Berghahn Books, Incorporated.
- Nevers, J. (2018). Democracy and European integration: A transnational history of the Danish debate. Teoksessa Kurunmäki, Jussi Nevers, Jeppe te Velde, Henk (toim.), *Democracy in modern Europe: A conceptual history* (s. 281-299) Berghahn Books, Incorporated.
- Palonen, K. (2016), Thinking of Politics in a Parliamentary Manner Perspectives on the Conceptual History of Parliamentarism, Teoksessa P. Ihalainen, C. Illie & K. Palonen (toim.), *Parliament and parliamentarism: A comparative history of a European concept* (s. 228-242) Berghahn Books, Incorporated.
- Skinner, Q. (2002). *Visions of politics. vol. 1, Regarding method*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Staab, A. (2013). *The European Union explained: Institutions, actors, global impact* (Kolmas painos). Bloomington, Indiana: Indiana University Press.
- Steinmetz, W.; Freeden, M. (2017), Conceptual History: Challenges, Conundrums, Complexities teoksessa Steinmetz, W.; Freeden, M.; Fernández Sebastián, J. (toim.) *Conceptual history in the European space* (1-46) Berghahn Books
- te Velde, H. (2018). Democracy and the strange death of mixed government in the nineteenth century: Great Britain, France and the Netherlands. Teoksessa Kurunmäki, J.; Nevers, J.; te Velde, H. (toim.), *Democracy in modern Europe: A conceptual history* (42-64) Berghahn Books, Incorporated.
- Thomas, J. (2005), *Popular newspapers, the Labour Party and British politics*, Routledge
- Torsti, P. (2003). *Divergent stories, convergent attitudes: A study on the presence of history, history textbooks and the thinking of youth in post-war Bosnia and Herzegovina*. Taifuuni.
- Torsti, P. (2008a). Historiapoliittikkaa tutkimaan – historian poliittisen käytön typologian kehittäjä. *Kasvatus & Aika*, 2/2008
- Torsti, P. (2008b). Why do history politics matter? : The case of the Estonian bronze soldier. Teoksessa J. Aunesluona & P. Kettunen (toim.), *The cold war and the politics of history* (s. 19-35)
- Tournier-Sol, K. (2015). Reworking the Eurosceptic and conservative traditions into a populist narrative: UKIP's winning formula? *Journal of Common Market Studies*, 53(1), 140-156.
- Wenzl, N. (2019). 'This is about the kind of Britain we are' Teoksessa Koller, V.; Kopf, S.; Miglbauer, M. Teoksessa *Discourses of Brexit*, (s. 32 – 47) Routledge.

White, H. (1987). *The content of the form: Narrative discourse and historical representation*. Baltimore, Md.: Johns Hopkins University Press.

Internet-lähteet

- Erlanger, S. (2021). Europe says Britain is violating international law over Northern Ireland. Haettu osoitteesta <https://www.nytimes.com/2021/03/15/world/europe/northern-island-great-britain.html>
- EU speech at Bloomberg. (2013). Haettu osoitteesta <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>
- Evans, J. (2020). Brexit deal done: The key dates in the UK exit from the EU. Haettu osoitteesta <https://www.theweek.co.uk/100284/brexit-timeline-key-dates-in-the-uk-s-break-up-with-the-eu>
- Ponsford, D. (26.2.2016). NRS: Daily mail most popular UK newspaper in print and online with 23m readers a month. *PressGazette* Haettu osoitteesta <https://www.pressgazette.co.uk/nrs-daily-mail-most-popular-uk-newspaper-print-and-online-23m-readers-month/>
- Ridley, L. (2016). Which newspapers support Brexit in the EU referendum? Haettu osoitteesta https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/which-newspapers-support-brexit_uk_5768fad2e4b0a4f99adc6525